

Tilskuddsrapport 2021

Siste faglige endring: 24. august 2022

Innhold

1. Innledning	3
2. Tilskuddsbudsjett	4
3. Delegert tilskuddsforvaltning	6
4. Tilskuddsforvaltning i Helsedirektoratet	8
5. Tilskuddsmottakere	14
6. Utbetalinger til kommunesektoren	15
7. Utbetalinger til organisasjoner og stiftelser	25
8. Utbetalinger til statlige mottakere	29
9. Utbetalinger til kunnskaps- og kompetansesentrene innen psykisk helse, rus og vold	31
10. Utbetalinger av tilskudd relatert til covid-19	33
11. Handlingsplaner	36

Innledning

I 2021 ble 187 tilskuddsordninger forvaltet av Helsedirektoratet eller av andre Helsedirektoratet har delegert myndighet til. Fra 2020 til 2021 har antallet tilskuddsordninger økt med 21.

Økningen skyldes blant annet ti flere tilskuddsordninger relatert til covid-19 pandemien. De nyopprettede ordningene hadde et budsjett på 358 mill. kr hvor 6 ordninger var forbeholdt frivillige organisasjoner med konkurranse om midlene, 2 øremerkede ordninger til KS og WHO og 2 ordninger forvaltet av statsforvalter til kommuner. Vi ser også en økning i antall øremerkede tilskuddsordninger og ordninger med åpen konkurranse.

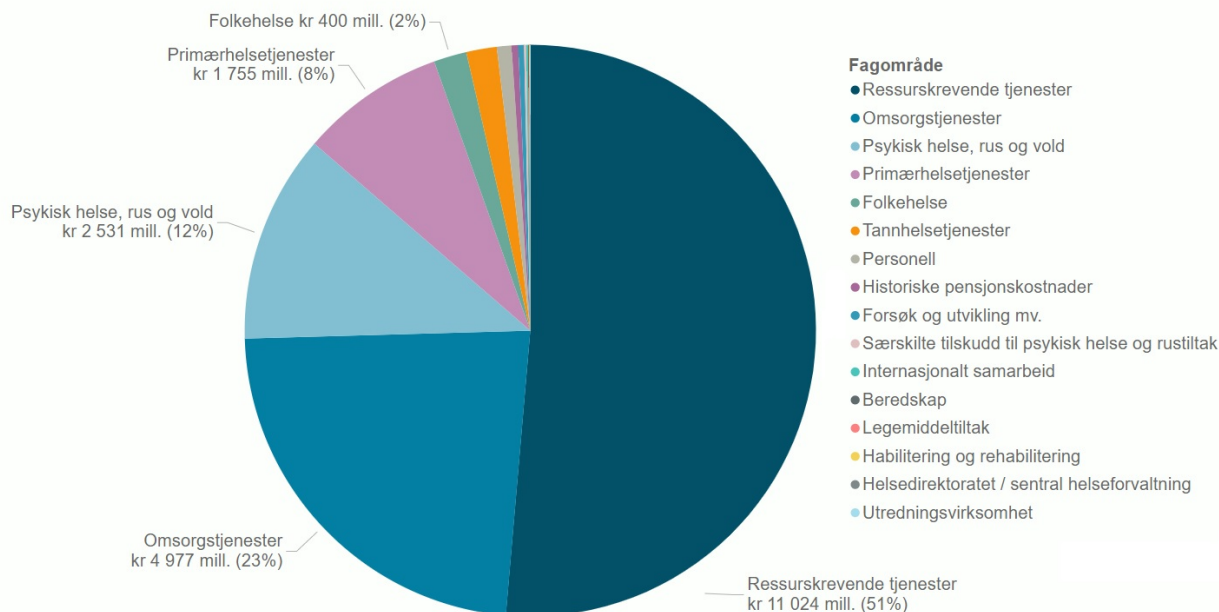
Tilskuddsordningene er kategorisert i fem ulike kategorier. Tilskuddsordningene varierer med tanke på blant annet målgruppe, antall søkere, budsjettstørrelse, tildelingsform, tildelingskriterier og type mottakere. Dermed krever tilskuddsordningene også ulik tilnærming fra forvalterne i Helsedirektoratet.

Tabell 1 Oversikt over antall tilskuddsordninger fordelt på kategori i 2021

Kategori	Antall tilskuddsordninger
Delegert	16
Refusjon	9
Statlig pilot og forsøk	6
Øremerket	109
Åpen konkurranse	47
Totalt	187

Tilskuddsbudsjett

Tilskuddsordningene har i 2021 et budsjett (inkludert de delegerede ordningene) på kr 21 461 mill. kr og fordeler seg på en rekke fagområder (kapitler i statsbudsjettet). I tillegg til tilskuddsmidler bevilget over Helse- og omsorgsdepartementets budsjett forvalter Helsedirektoratet en ordning over Kommunal- og distriktsdepartementets budsjett.

Figur 1 Tilskuddsbudsjettet i 2021 fordelt på fagområder (prosentvis andel)

Som vist i figur 1 og detaljert i tabell 2 fremkommer tilskuddsbudsjettet fordelt på fagområder. Ressurskrevende tjenester har én tilskuddsordning, *Særlig ressurskrevende helse- og omsorgstjenester*, som er Helsedirektoratets største ordning. Her var budsjettet på 11 024 mill. kr og 51 prosent av direktoratets tilskuddsbudsjett.

Deretter kommer *Omsorgstjeneste* med budsjett på 4 977 mill. kr tilsvarende 23 prosent. Dette kapitlet er det største målt i antall tilskuddsordninger som også er økt med 16 fra 2020 til 2021 og utgjør 23 prosent av budsjettet. *Psykisk helse, rus og vold* er det neste i rekken med budsjett på 2 531 mill. kr, som er 12 prosent av totalt budsjett.

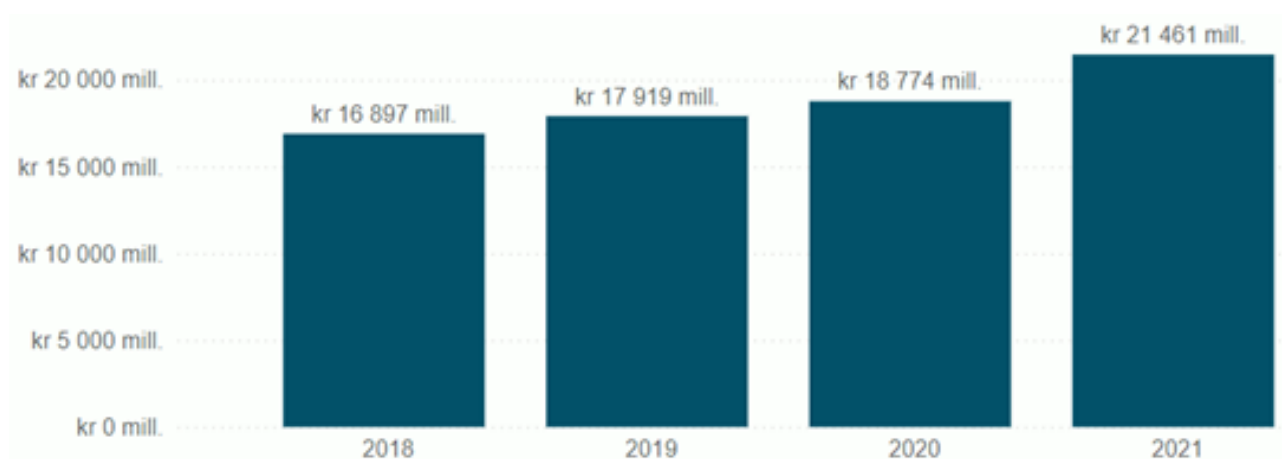
Tabell 2 Tilskuddsbudsjett fordelt per fagområde i 2021 (i 1000)

Kapittel	Fagområde	Budsjett	Antall tilskuddsordninger
575	Ressurskrevende tjeneste	11 023 904	1
761	Omsorgstjeneste	4 977 358	56
765	Psykisk helse, rus og vold	2 531 202	38
762	Primærhelsetjeneste	1 755 291	31
714	Folkehelse	400 153	28
770	Tannhelsetjenester	370 500	13
783	Personell	176 916	4
737	Historiske pensjonskostnader	81 006	1

781	Forsøk og utvikling mv.	69 700	12
734	Særskilte tilskudd til psykisk helse og rustiltak	26 189	3
703	Internasjonalt samarbeid	22 000	1
702	Beredskap	9 130	3
717	Legemiddeltiltak	6 000	1
733	Habilitering og rehabilitering	4 300	2
740	Helsedirektoratet / sentral helseforvaltning	4 000	1
769	Utredningsvirksomhet	3 600	2
Total		21 461 249	197*

* Antall tilskuddsordninger som har budsjett i 2021 er totalt 187 ordninger. Det er dog åtte tilskuddsordninger som får budsjett fra to-tre ulike kapitler, og disse ordningene har derfor oppført to eller tre ganger når de er kapittelsortert.

Figur 2 viser utvikling i tilskuddsbudsjettet for Helsedirektoratet siste fire år. Økningen er jevn og skyldes økning i antall tiltak finansiert gjennom tilskudd. Den litt større økningen til 2021 skyldes covid-19 relaterte tilskuddsordninger videreført, styrket eller opprettet i 2021 samt økt budsjett for refusjonsordninger og spesielt statlig pilot og forsøk.

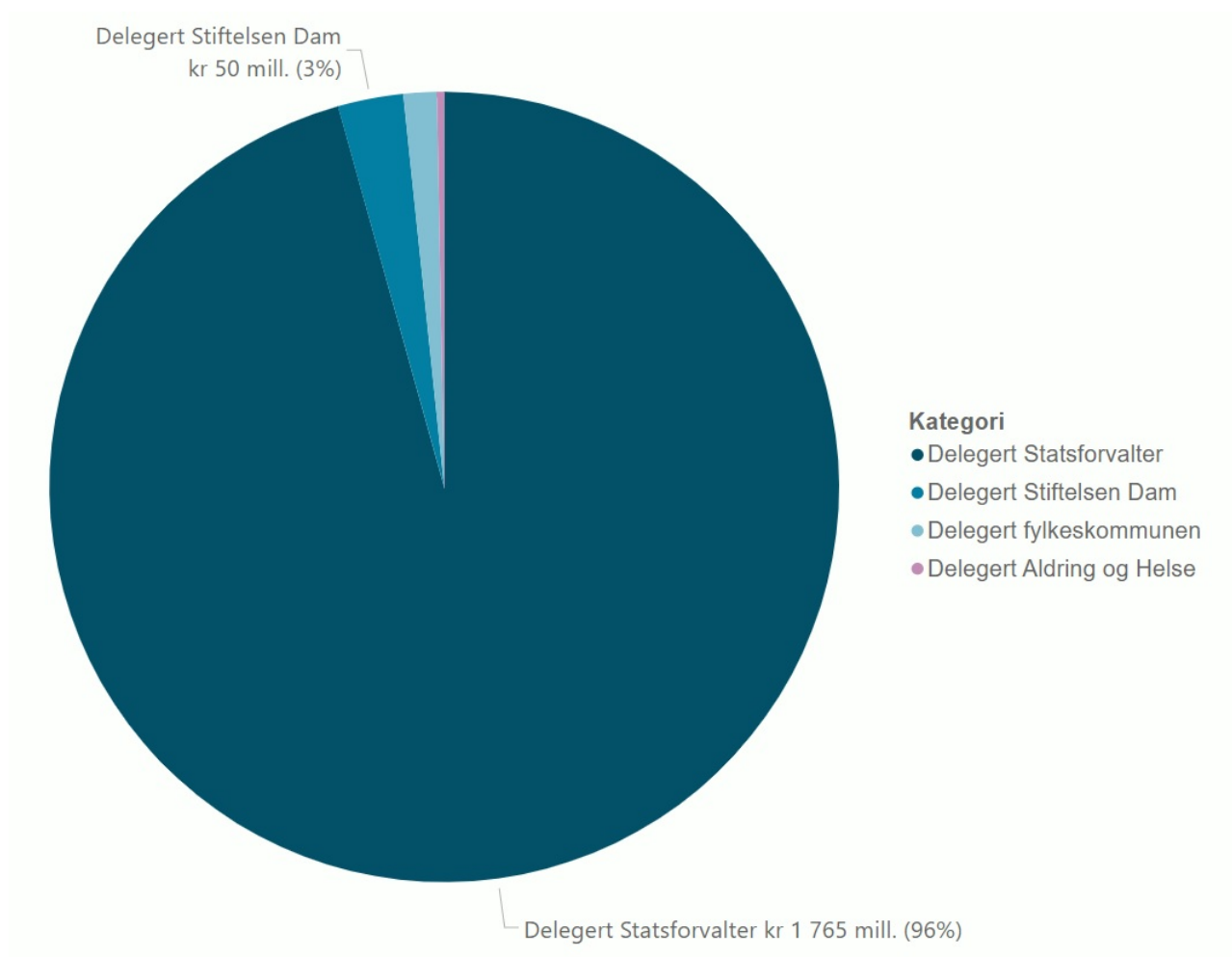
Figur 2 Totalt tilskuddsbudsjett siste fire år

Fotnoter

[1] Betydelig økning i budsjett for tilskuddsordningen *Forsøk med statlig finansiering av omsorgstjenestene* fra 2020 til 2021 (87 prosent økning).

Delegert tilskuddsforvaltning

Av årets tilskuddsbudsjett på 21 461 mill. kr ble 1 848 mill. kr over 16 tilskuddsordninger forvaltet av statsforvalterne, fylkeskommunene, Stiftelsen Dam og Nasjonalt kompetansesenter for aldring og helse. Intensjonen bak delegering av forvaltningen er å tildele tilskuddsmidler nærmest mulig mottakerne. Forvalter tar ansvar for søknadsbehandling og rapportering fra mottakerne, mens Helsedirektoratet har ansvar for utforming av regelverk for tilskuddsordningene.

Figur 3 Tilskuddsbudsjett fordelt på delegert tilskuddsforvalter i 2021

Overføring av tilskuddsmidlene skjer gjennom fullmaktsbrev, og statistikk over bruken av tilskuddsmidlene er ikke omfattet i denne rapporten. Rapportering fra de aktuelle forvalterne legges per i dag ikke i Helsedirektoratets database på grunn av manglende funksjonalitet i systemene.

Tilskuddsordninger forvaltet av statsforvalter på våre vegne fremkommer derfor ikke som del av utbetalt tilskudd i tabeller og figurer i resten av rapporten.

Tabell 3 Tilskuddsordninger med tilhørende budsjett og kapittel med delegert forvaltning i 2021 (i 1000)

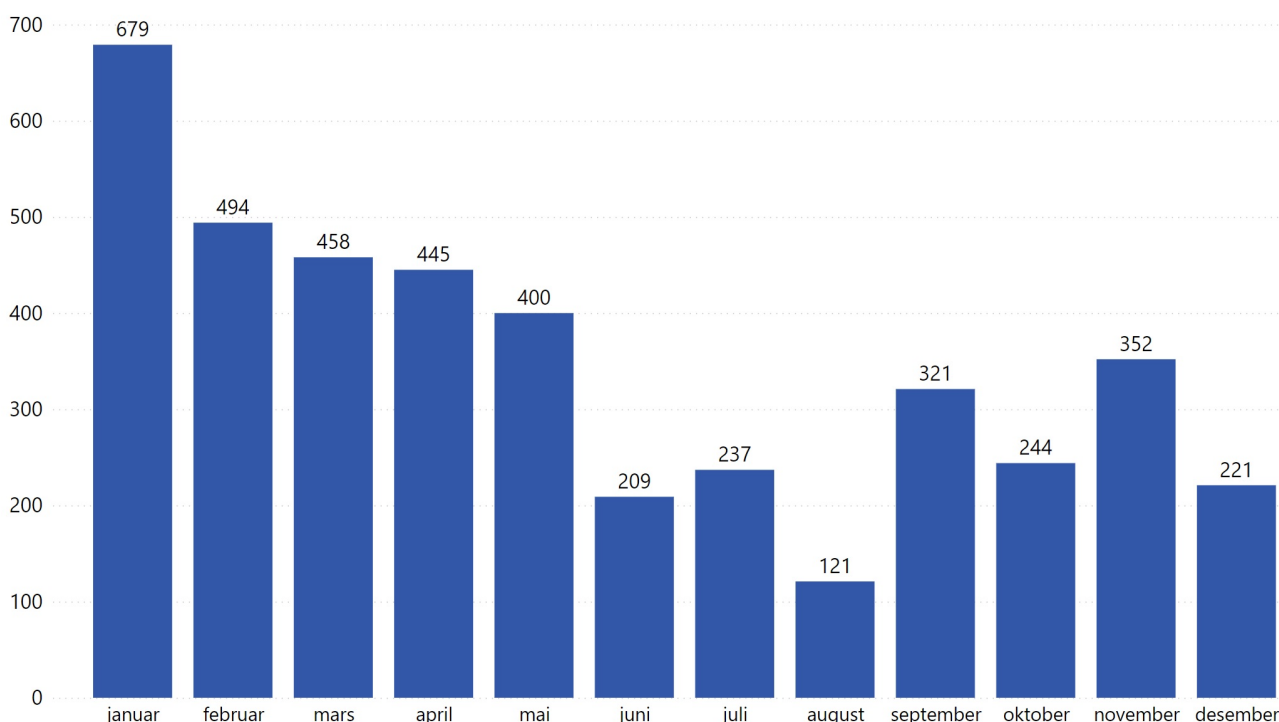
Tilskuddsordninger	Kapittel	Budsjett
Kommunalt rusarbeid - overgangsordning	765	518 197
Kommunalt kompetanse- og innovasjonstilskudd	761	351 700
Tilbud til voksne med langvarige og eller sammensatte tjenestebehov	765	230 840

Midlertidig styrking av eksisterende behandlingstilbud innen psykisk helse- og rusarbeid	765	215 000
Aktivitetstilbud og besøksverter (tiltaks pakke for sårbare eldre)	761	132 000
Smitteverns- og oppfølgingsarbeid for personer med rus- og psykiske helseproblemer	765	115 000
Aktivitetstiltak for å motvirke ensomhet (tiltaks pakke for sårbare eldre)	761	74 000
Kompensasjon til næringsdrivende fastleger ved sykefravær knyttet til koronavirus	762	66 000
Besøksverter – Stiftelsen Dam (tiltaks pakke for sårbare eldre)	761	49 500
Eldre ut på middag	761	30 000
Etablering og utvikling av kommunale frisklivs-, lærings- og mestringstilbud	762	25 200
Implementering av velferdsteknologiske løsninger fra prosjekt til drift	761	20 700
Kompetansehevende tiltak for lindrende behandling og omsorg ved livets slutt	761	11 600
Pårørendeskoler og samtalegrupper til pårørende til personer med demens	761	5 000
Hjemsendelse av utenlandske borgere/hjemhenting av norske borgere	734	2 950
Yngre pårørende til personer med demens	761	400
Total		1 848 087

Tilskuddsforvaltning i Helsedirektoratet

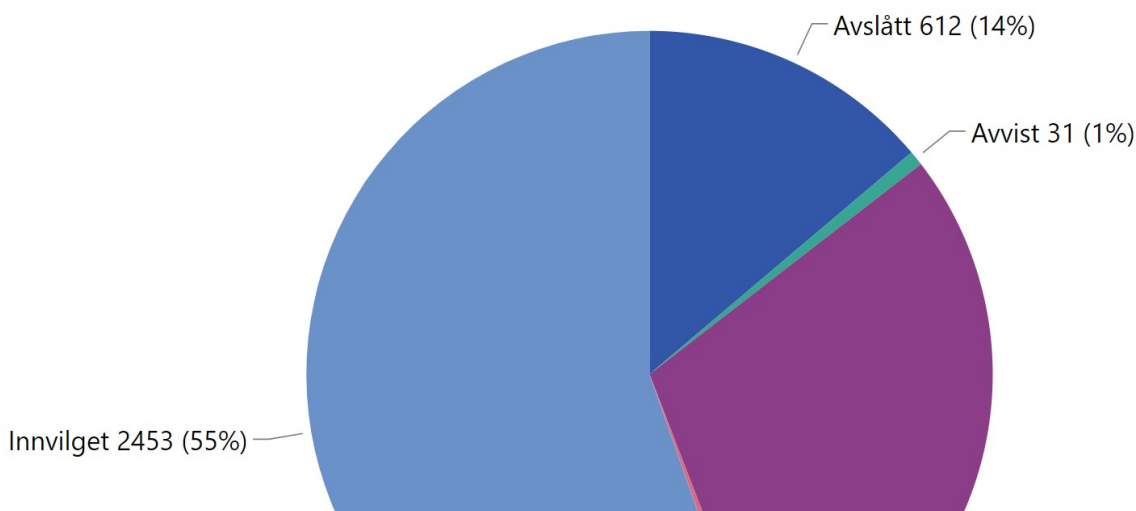
Tilskuddsordningene forvaltet av Helsedirektoratet er svært ulike både når det gjelder krav til søknad, saksbehandling og rapportering. Helsedirektoratet tilstreber å fatte vedtak så tidlig som mulig i kalenderåret for å bidra til forutsigbarhet for tilskuddsmottakerne. For tilskuddsordninger med mange søknader som må behandles samlet, kan imidlertid saksbehandlingstiden bli opp mot tre-fire måneder.

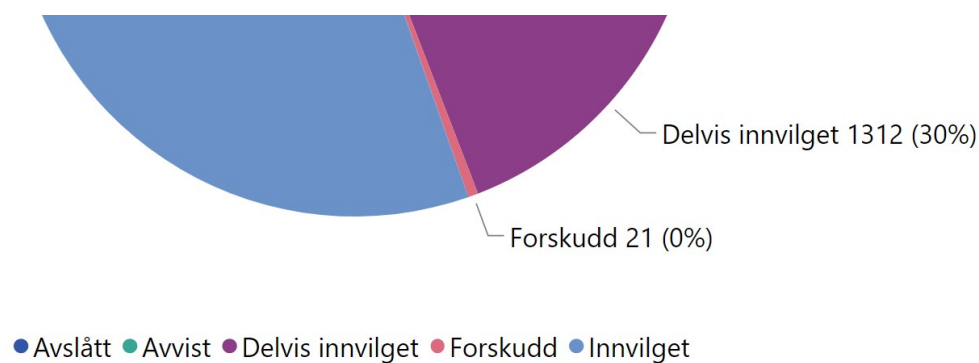
I 2021 mottok Helsedirektoratet 4 181 søknader. Største andelen av søknader mottas hovedsakelig i perioden januar til mai. En liten andel av søknadene for 2021 ble mottatt høsten 2020, så totalt 4 361 søknader har blitt behandlet i 2021.

Figur 4 Søknader for 2021 mottatt per måned i 2021

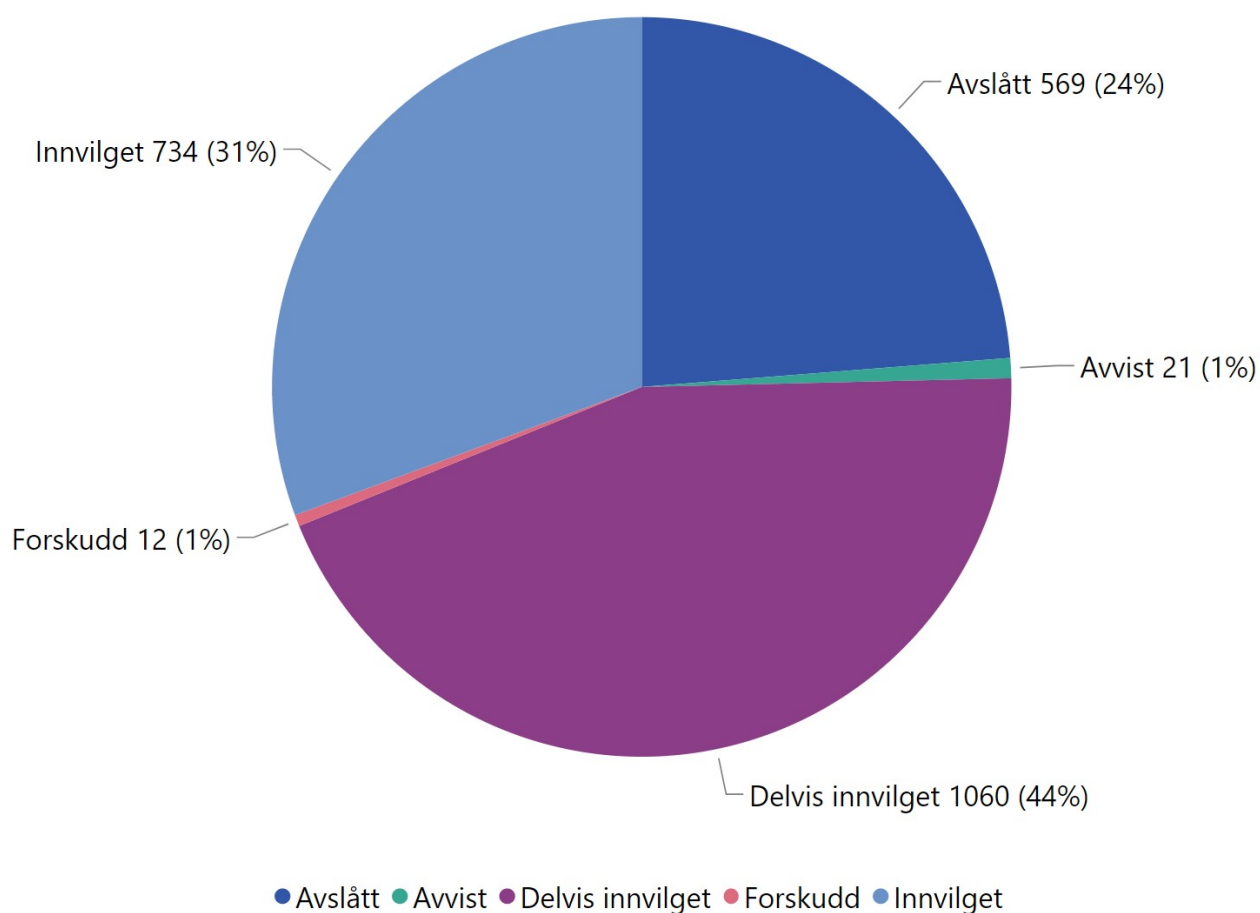
Søknadsbehandlingen resulterte i 612 avslåtte vedtak og 31 avviste vedtak. Mer enn 55 prosent av vedtakene er innvilget og 30 prosent delvis innvilget. Tilskuddsporteføljen omfatter en betydelig andel øremerkede tilskuddsordninger og refusjonsordninger, og det er grunnen til den høye andelen full innvilgelse.

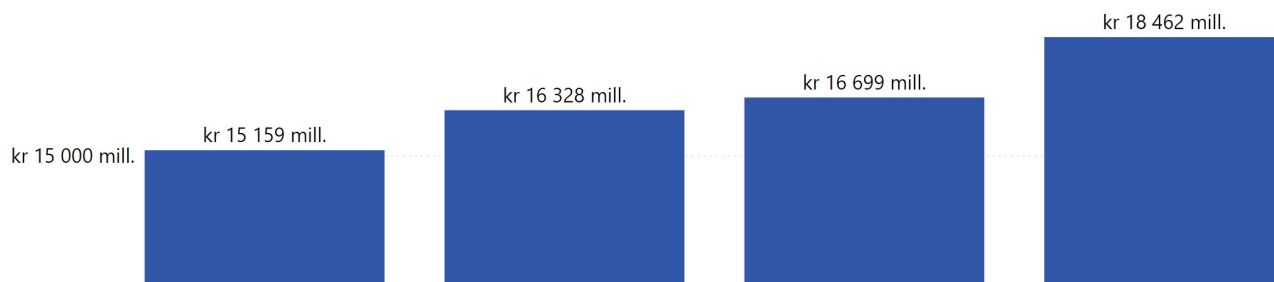
Figur 5 Vedtak i 2021

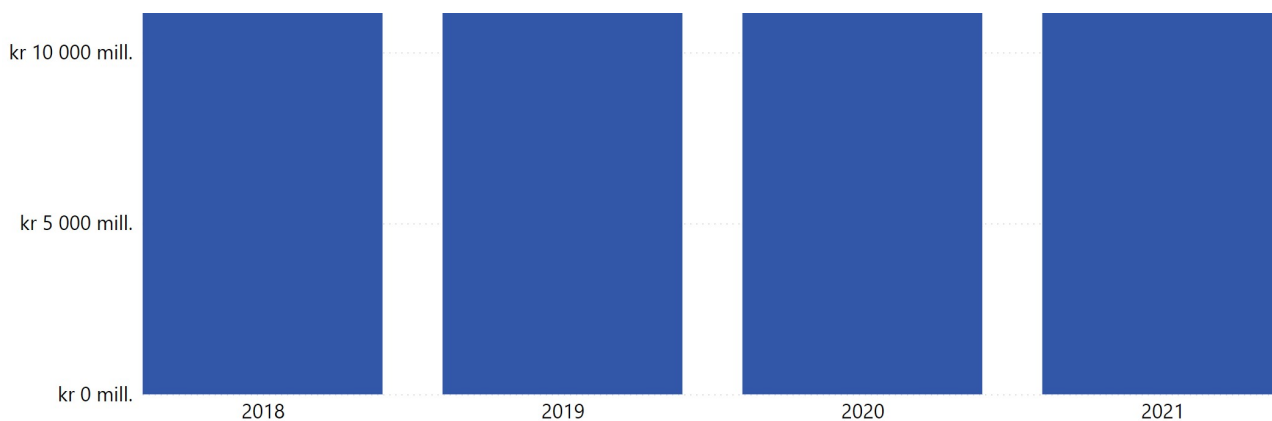
Figur 6 under viser tilsvarende oversikt over vedtak innenfor tilskuddsordninger hvor midler fordeles gjennom konkurranse. Det er flere årsaker til en høyere andel delvis innvilgelse for tilskuddsordninger med åpen konkurranse, blant annet budsjettbegrensninger.

Figur 6 Vedtak i 2021 for tilskuddsordninger med åpen konkurranse

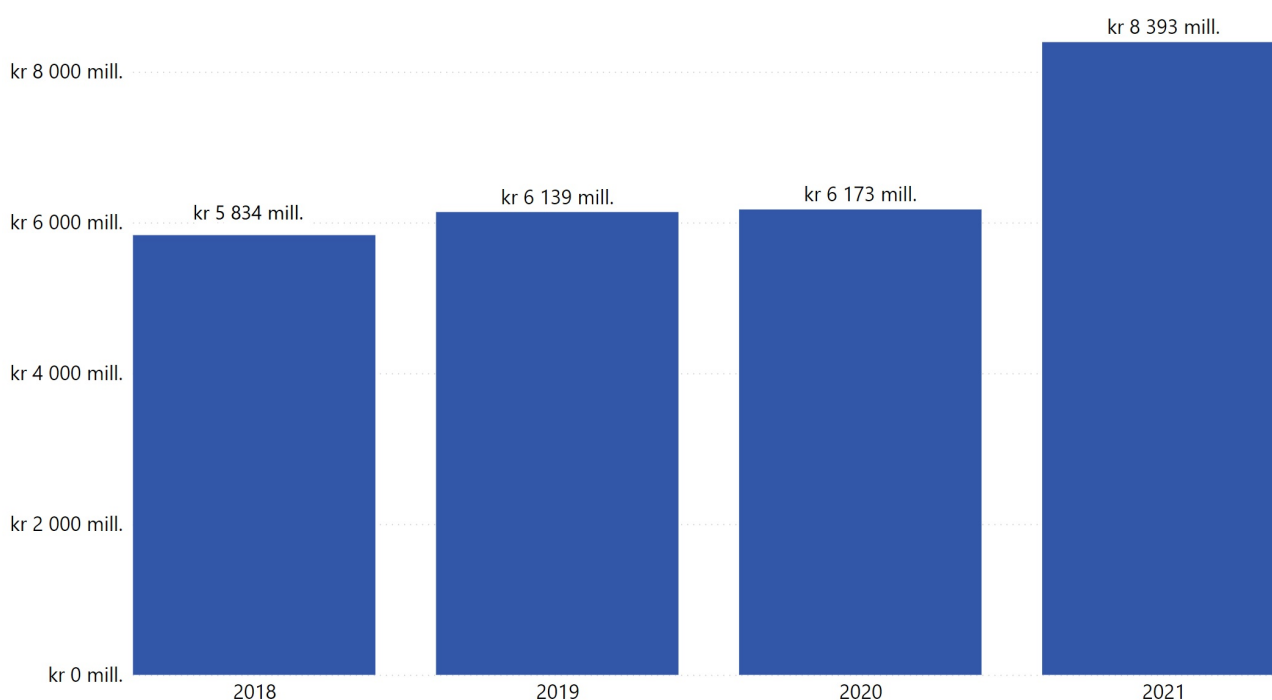
Som vist i figur 7 utbetalte Helsedirektoratet 18 462 mill. kr i 2021. Utbetalt beløp har økt jevnt de siste årene med en større vekst fra 2020 til 2021. Grunnen til økningen i utbetaling er blant annet covid-19 relaterte tilskuddsordninger i 2021. Vi ser mesteparten av økningen på *refusjonsordninger* og *statlig pilot og forsøk*.

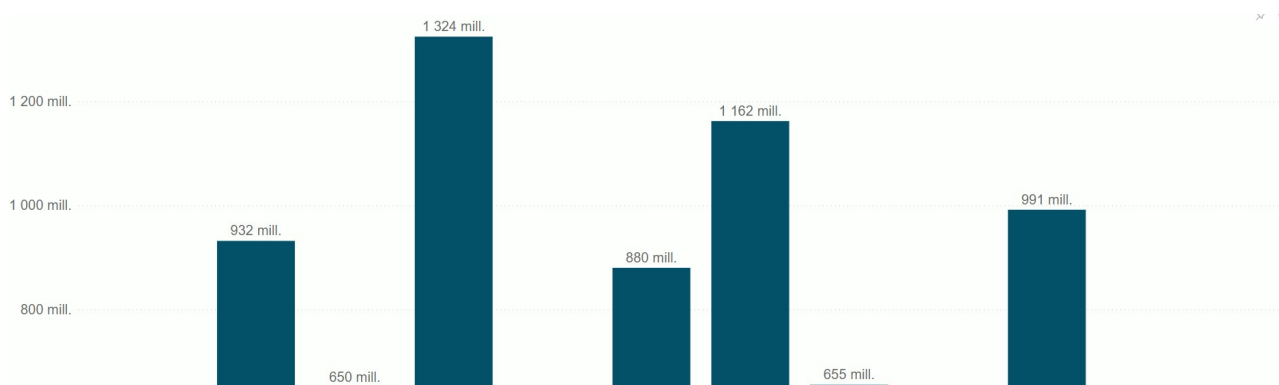
Figur 7 Utbetalt tilskudd fra Helsedirektoratet i perioden 2018 til 2021.

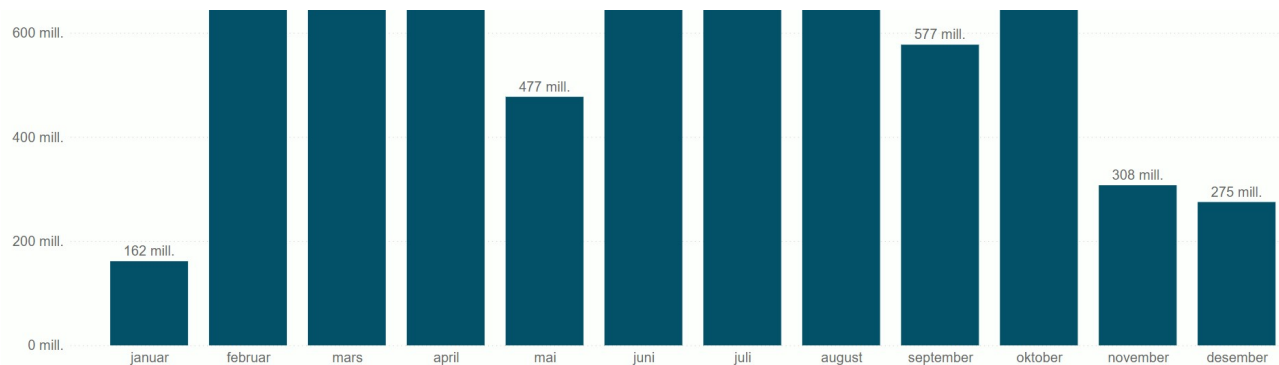
For å gi en bedre oversikt over tilskuddsporteføljen viser figur 8 utbetalingene uten refusjonsordningen *Særlige ressurskrevende helse- og omsorgstjenester*.

Figur 8 Utbetalt tilskudd fra Helsedirektoratet i perioden 2018 til 2021. Ikke medregnet tilskudd til Særlige ressurskrevende helse- og omsorgstjenester.

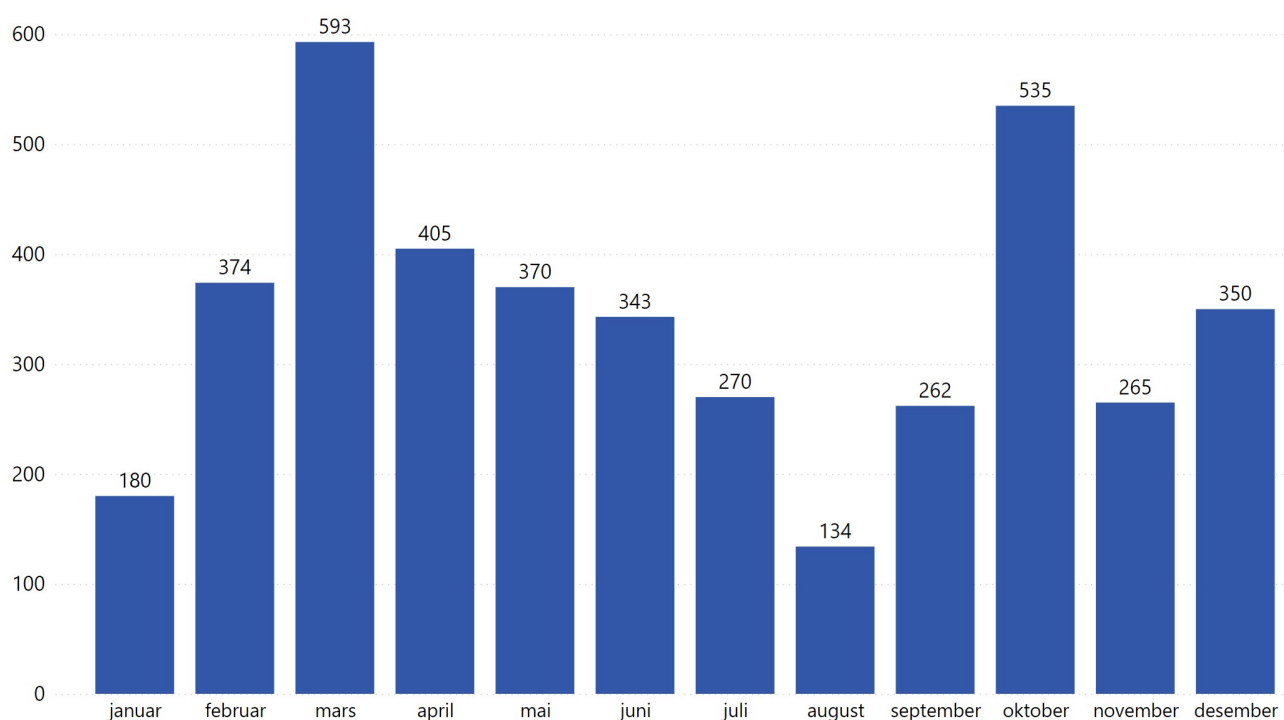
I tildelingsbrevet for 2021 til Helsedirektoratet skriver Helse- og omsorgsdepartementet at det er ønskelig at tilskuddsmottakerne mottar tilskudd så tidlig som praktisk mulig i året. Dette er særlig aktuelt for tilskudd til private aktører med anstrengt likviditet. Samtidig skal tilskuddsmidler i henhold til statens økonomireglement utbetales i takt med mottakers forbruk av midler. Det tilsier bruk av flere utbetalingsterminer og utjevning av utbetalingene gjennom året, slik figur 9 indikerer.

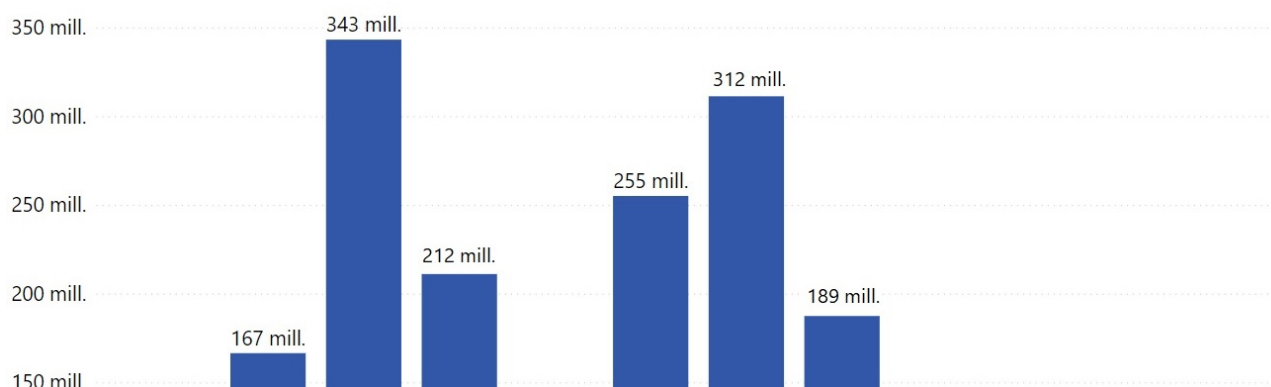
Figur 9 Utbetalt tilskudd per måned i 2021 fra Helsedirektoratet. Ikke medregnet tilskudd til Særlige ressurskrevende helse- og omsorgstjenester

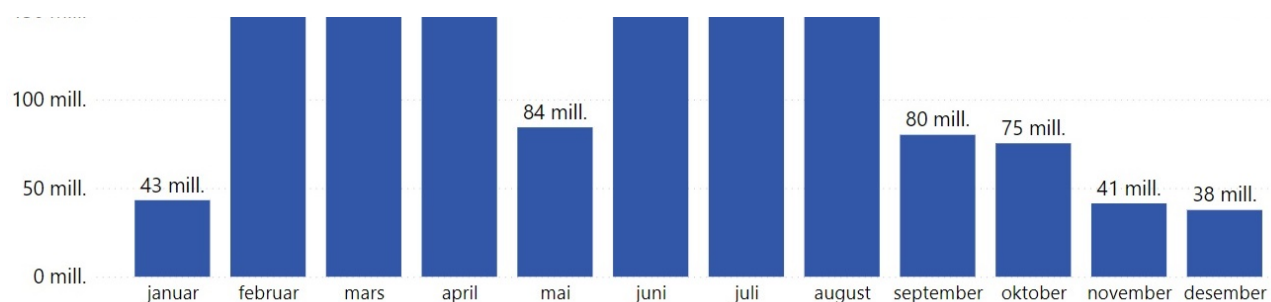
Vedtak om tilskudd med informasjon om innvilget beløp, vist i figur 10, etterstreber vi å få tidlig ut på året, men terminutbetalingene fordeles normalt i tilskuddsåret.

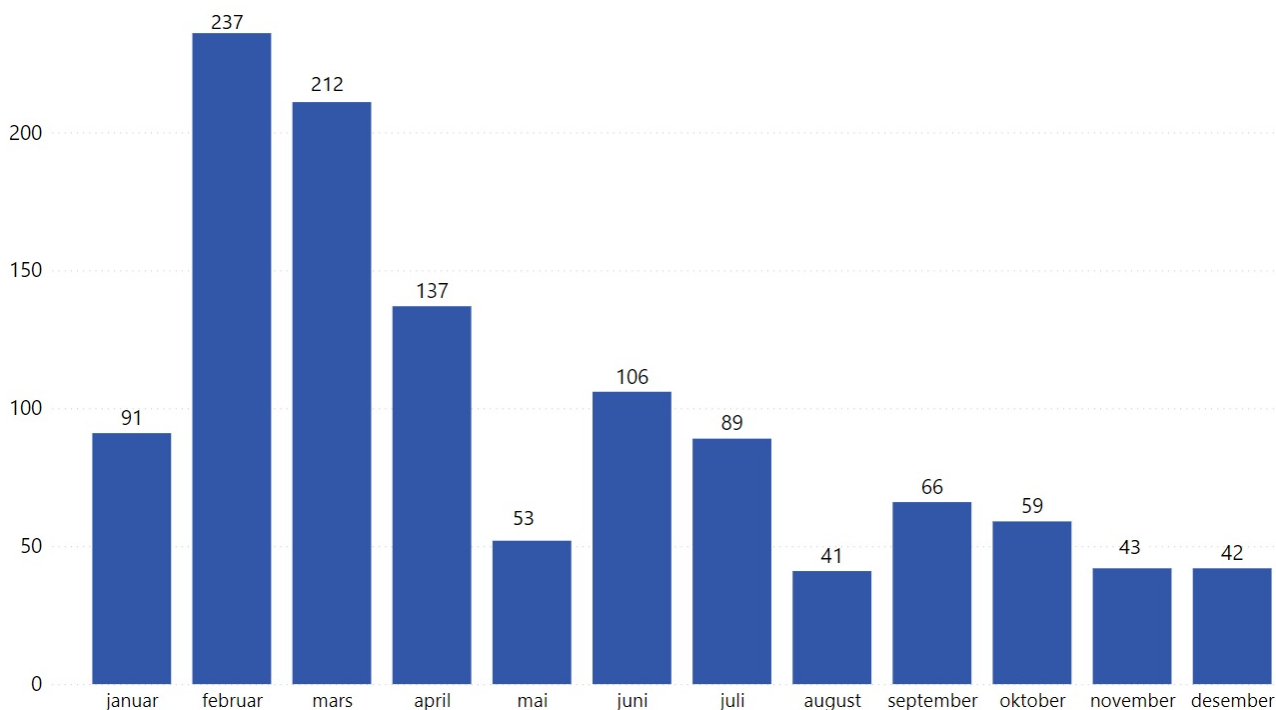
Figur 10 Antall vedtak per måned i 2021. Ikke medregnet tilskudd til Særlige ressurskrevende helse- og omsorgstjenester

Figur 11 viser tilskudd utbetalt til organisasjoner og stiftelser, som er mottakergruppen med størst behov for at utbetalingene starter tidlig i budsjettåret. Også for disse tilskuddsordningene fordeles tilskuddet over terminer, og mottakere får informasjon om terminutbetalinger i vedtaksbrevet. Figur 12 viser vedtak per måned til organisasjoner og stiftelser.

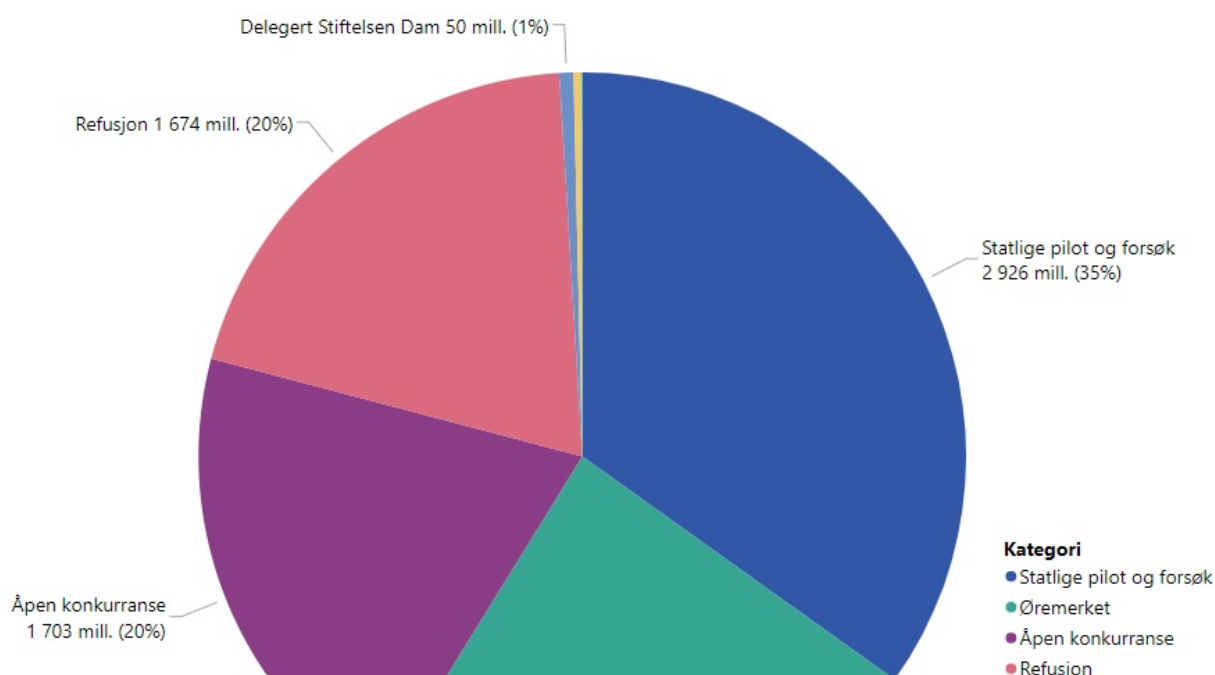

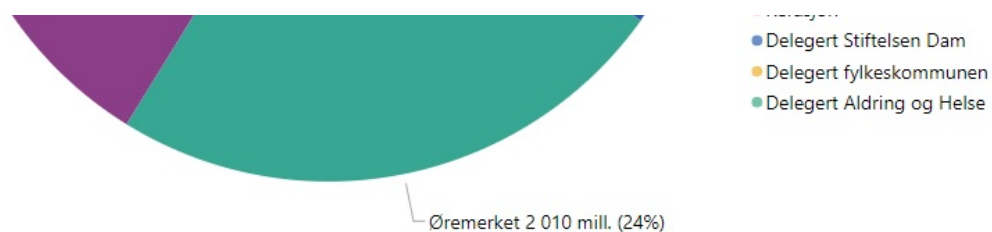
Figur 11 Utbetalt tilskudd per måned i 2021 til artskonto (type mottaker) organisasjoner og stiftelser

Figur 12 Antall vedtak per måned i 2021 til artskonto (type mottaker) organisasjoner og stiftelser

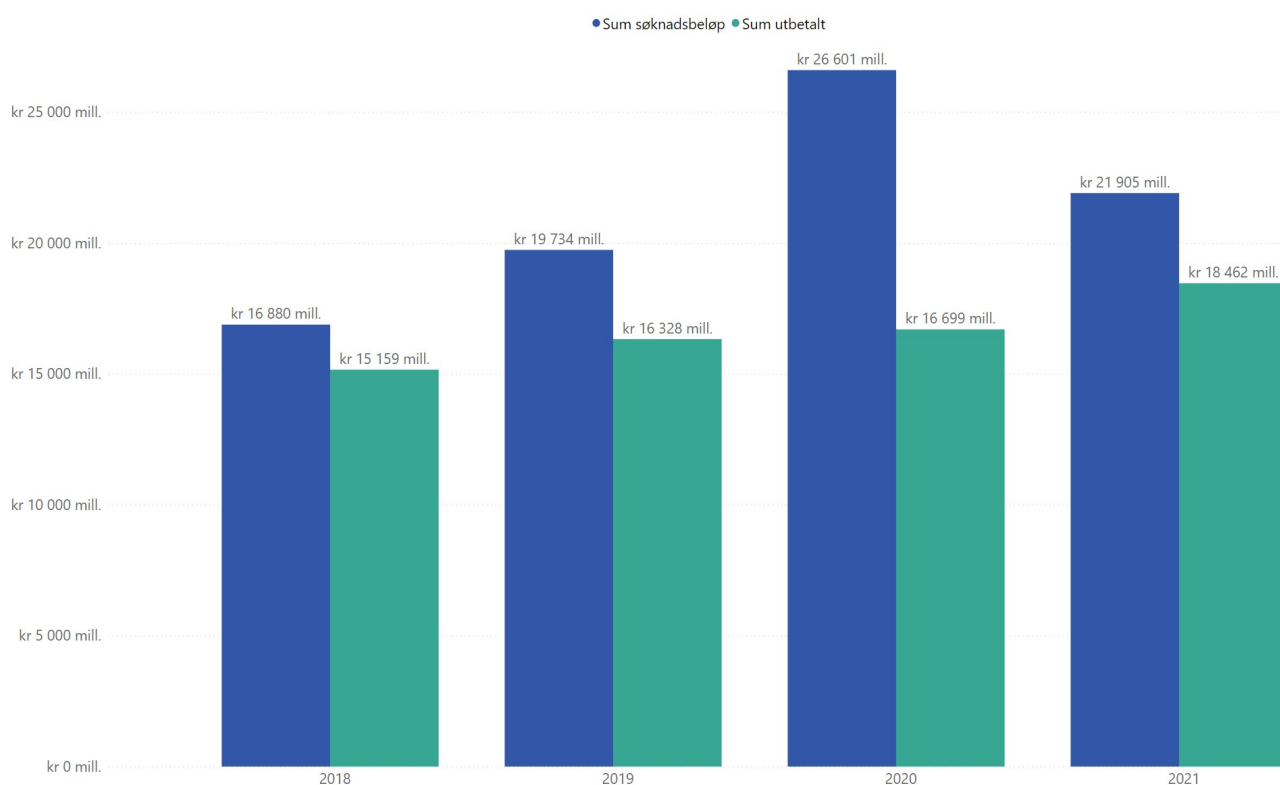
Utbetalt tilskudd på 8 393 mill. kr i 2021 fordeler seg på ulike typer tilskuddsordninger som vist i figur 13. Kategorien med mest utbetalt er statlig pilot og forsøk med 35 prosent, øremerket 24 prosent, åpen konkurranse 20 prosent og refusjon 20 prosent.

Figur 13 Tilskudd utbetalt fordelt på kategori av tilskuddsordninger i 2021 Beløpene er uten tilskudd til Særlige ressurskrevende helse- og omsorgstjenester og ordninger delegert til statsforvalter.

Med et blick på årene tilbake til 2018 ser vi omfanget av søknadsbeløp vi mottar for tilskuddsordninger forvaltet av Helsedirektoratet. Utbetalt beløp er lavere enn omsøkt beløp og skyldes blant annet søknader som ikke når opp i konkurranse med andre i tilskuddsordninger med stor konkurranse om midlene. Vi erfarer også at søkere søker om større beløp enn bevilgningen for året.

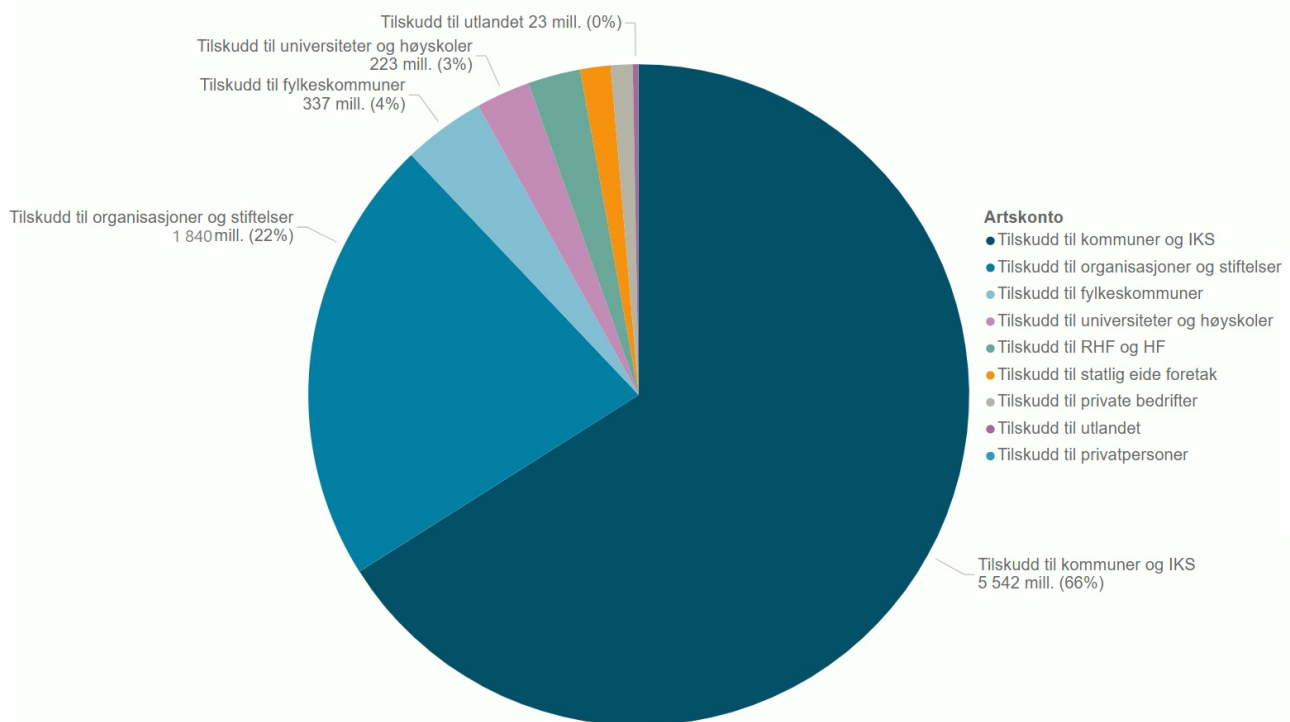

Figur 14 Søknadsbeløp og utbetalt tilskudd per år

Tilskuddsmottakere

Helsedirektoratet utbetalte 18 462 mill. kr i tilskudd i 2021. En betydelig andel av tilskuddene er refusjonsordningen *Særlig ressurskrevende helse- og omsorgstjenester* hvor kommuner mottok 10 069 mill. kr i 2021. I figur 15 er refusjonsordningen holdt utenom for å gi en bedre oversikt over porteføljen og viser resterende 8 393 mill. kr utbetalt fordelt per type mottaker .

Figur 15 viser utbetalt tilskudd per artskonto (type mottaker) og vi ser at den største andelen av tilskuddene utbetales til *kommuner og IKS* som i 2021 mottar 5 542 mill. kr. *Organisasjoner og stiftelser* mottar 1 840 mill. kr, *fylkeskommuner* 337 mill.kr, *universiteter og høyskoler* 223 mill. kr, *RHF og HF* 216 mill. kr og *statlig eide foretak* 125 mill. kr. Resten fordeler seg på *private bedrifter* med 86 mill. kr, *utlandet* med 23 mill. kr og *privatpersoner* med 2 mill. kr.

Figur 15 Tilskudd utbetalt til ulike typer mottakere (artskonto) 2021 og andel i prosent. Beløpene er uten tilskudd til Særlige ressurskrevende helse- og omsorgstjenester og delegerte tilskuddsordninger.

Fotnoter

[2] I rapporten velger vi å vise utbetalt tilskudd fordelt på artskonto. Artskonto følger hver mottaker og statistikk i dette kapittelet struktureres etter aktuelle artskontoer som benyttes ved utbetaling av tilskudd i Helsedirektoratet.

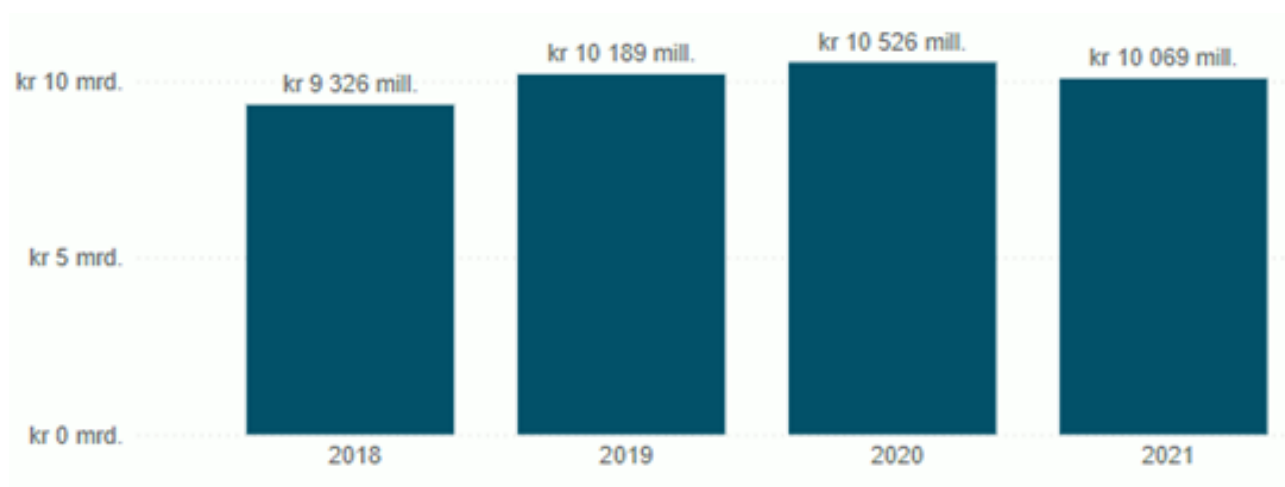
Utbetalinger til kommunesektoren

Kommunesektoren (kommuner, interkommunale selskap og fylkeskommuner ^[3]) er den største mottakergruppen av tilskudd fra Helsedirektoratet med 15 948 mill. kr utbetalt i 2021. Av dette beløpet utgjør refusjonsordningen *Særlige ressurskrevende helse- og omsorgstjenester* 10 069 mill. kr. Refusjonsordningen omtales separat fra de andre tilskuddene til kommunesektoren for å gi en bedre oversikt over de andre tilskuddene til kommunesektoren. Utenom *Særlige ressurskrevende helse- og omsorgstjenester* mottar kommunesektoren 5 879 mill. kr.

Toppfinansieringsordning for kommunene

Den største refusjonsordningen Helsedirektoratet forvalter, er *Særlige ressurskrevende helse- og omsorgstjenester*. Det er en toppfinansieringsordning med overslagsbevilgning, hvor formålet er å legge til rette for at kommunene kan gi et godt tjenestetilbud til mottakere som har krav på omfattende helse- og omsorgstjenester. Behovet for ressurskrevende tjenester varierer betydelig mellom kommuner, og tilskuddet skal fange opp denne kostnadsvariasjonen.

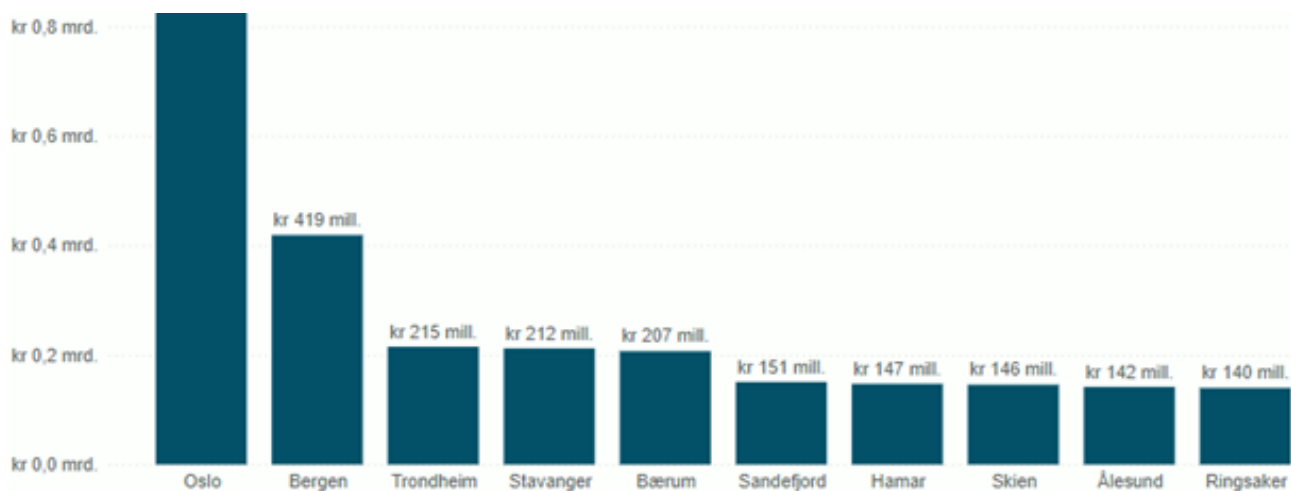
Budsjettet for *Særlig ressurskrevende helse- og omsorgstjenester* er bevilget over Kommunal- og distriktsdepartementets budsjettkapittel 575 Ressurskrevende tjenester. Kommunale helse- og omsorgstjenester er i hovedsak finansiert gjennom kommunenes frie inntekter (skatteinntekter og rammetilskudd). Tilskuddsordningen for ressurskrevende tjenester er et supplement til kommunenes frie inntekter.

Figur 16 Utbetalt tilskudd fra tilskuddsordningen Særlige ressurskrevende helse- og omsorgstjenester fire siste år

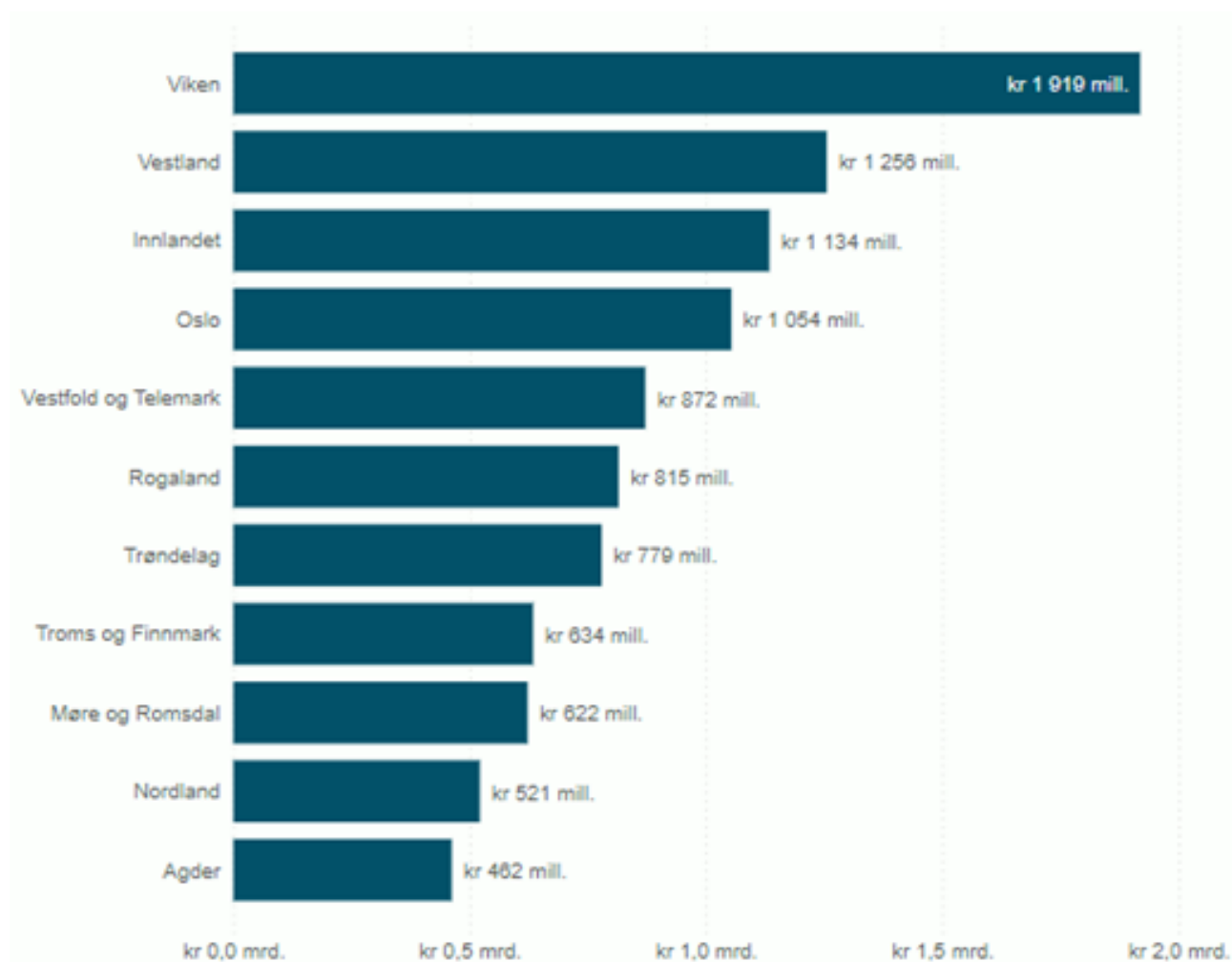
Det ble utbetalt 10 069 mill. kr til de kommunene som tilfredsstilte kriteriene for tilskudd. Dette tilsvarer 30,3 mill. kr i snitt per kommune. Utbetalingene i 2021 ble redusert med rundt 4,3 prosent sammenlignet med utbetalingene i 2020. Reduksjon i pensjonspremiene og en termin med lavere arbeidsgiversats i 2020 antas å være forklaringsfaktorer for nedgangen i utgiftene. Tilskuddsordningen omfattet 7 829 ressurskrevende tjenestemottakere. Dette er en nedgang på 3,8 prosent sammenlignet med 2020. Figur 17 viser de ti kommunene som mottar mest tilskudd i 2021.

Figur 17 Utbetalt tilskudd til kommuner fra refusjonsordningen Særlige ressurskrevende helse- og omsorgstjenester - topp 10

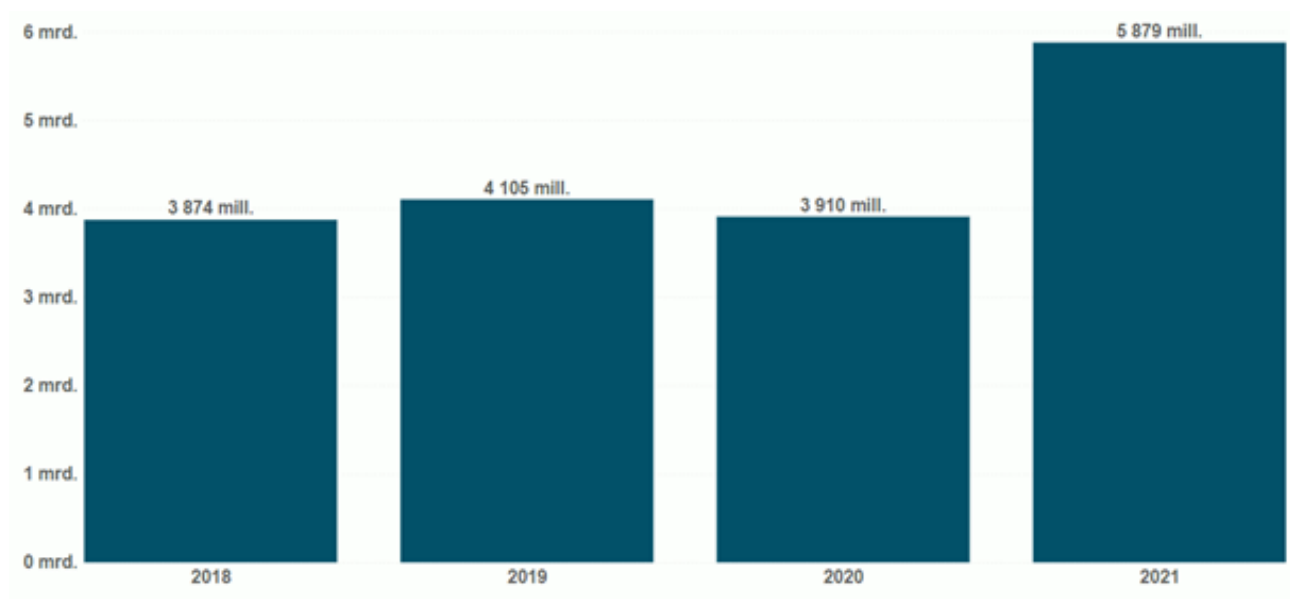
Tilskuddet fordeles slik figur 18 viser på alle fylker og Viken, Vestland, Innlandet og Oslo mottar mest tilskudd i 2021.

Figur 18 Utbetalt tilskudd per fylke i 2021

Øvrige tilskudd til kommunesektoren

Kommunesektoren (kommuner, interkommunale selskap og fylkeskommuner) mottar tilskudd over 59 tilskuddsordninger, og helsedirektoratet har utbetalt 5 879 mill. kr i tilskudd til 339 unike kommuner i 2021^[4]. Dette gjelder tilskuddsordninger forvaltet av Helsedirektoratet over Helse- og omsorgsdepartementets budsjett.^[5]

Figur 19 Utbetalt tilskudd til kommunesektoren fire siste år

Figur 19 viser at utbetalt tilskudd til kommunesektoren falt svakt med 195 mill. kr fra 2019 til 2020, for så å øke med hele 1 969 mill. kr til 2021. Den sterke økningen har blant annet sammenheng med en betydelig økning i budsjett og utbetaling for ordningen *Forsøk med statlig finansiering av omsorgstjenestene* og covid-19 refusjonsordningen *Testing ved grenseoverganger*.

Tabell 4 Utbetalt tilskudd til kommunesektor fordelt på type tilskuddsordning (i 1000)

Kategori	Utbetalt tilskudd		Antall tilskuddsordninger
Delegert fylkeskommunen	25 200	0 %	1
Refusjon	1 633 621	28 %	5
Statlig pilot og forsøk	2 926 332	50 %	6
Øremerket	548 960	9 %	24
Åpen konkurranse	744 968	13 %	23
Total	5 879 080	100 %	59

Tilskudd gitt gjennom seks statlig pilot og forsøk utgjør 2 926 mill. kr i 2021, som tilsvarer 50 prosent av totalt utbetalt tilskudd til kommunesektoren. Utbetalt tilskudd fra statlig pilot og forsøk var til sammenligning 1 614 mill. kr i 2020.

Dette er tilskuddsordninger hvor søkere er med på å prøve ut nye modeller. Kommunene konkurrerer ikke med hverandre om midler, men er valgt ut etter forhåndsdefinerte kriterier. Tabell 5 nedenfor viser de seks ordningene i kategorien statlig pilot og forsøk.

Tabell 5 Tilskuddsordninger kategorisert som statlig pilot og forsøk i 2021 (i 1000)

Tilskuddsordning	Utbetalt tilskudd	Antall kommuner som har fått utbetalt tilskuddsmidler
Digital hjemmeoppfølging av kronisk syke	20 000	5

Forsøk med statlig finansiering av omsorgstjenestene	2 830 804	11
Nasjonal overdosestrategi - Overdoseforebygging i kommunene	2 964	23
Pilot for strukturert tverrfaglig oppfølging	8 500	6
Pilotprosjekt på legevaktfeltet	9 438	2
Primærhelseteam	54 626	11
Total	2 926 332	

Kommuner^[6] fikk refundert utgifter gjennom fem refusjonsordninger^[7].

Tabell 6 Refusjonsordninger (i 1000)

Tilskuddsordning	Utbetalt tilskudd	Antall kommuner som har fått utbetalt tilskuddsmidler
Allmennmedisin - veiledning av LIS3 i ny ordning	21 183	91
Kommuner som mottar lege i spesialisering del 1 (LIS1)	160 306	309
Testing og behandling i karantenehotell	6 324	4
Testing ved grenseoverganger	523 397	28
Vertskommunene	922 411	31
Total	1 633 621	

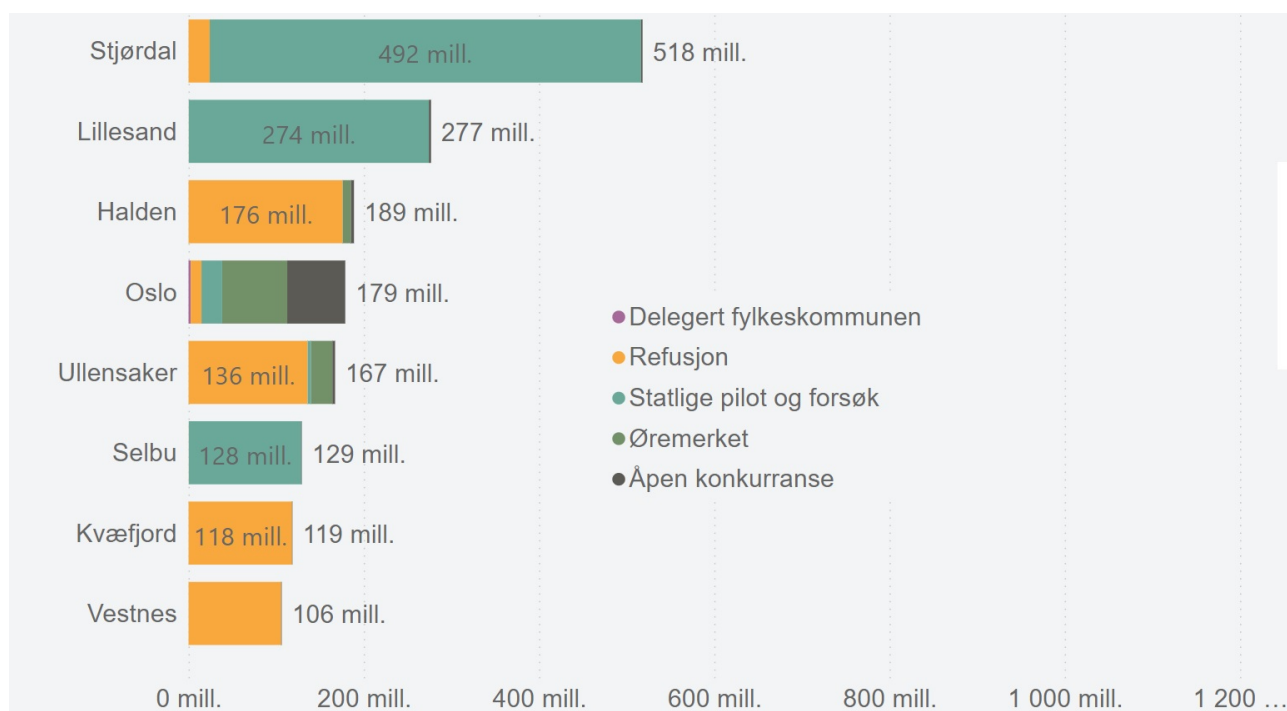
Refusjonsordningene listet opp i tabell 6 utgjør 28 prosent av utbetalingene til kommunesektoren. Størst blant refusjonsordningene er tilskuddsordningen *Vertskommunene* for dekning av utgifter til omsorg for personer med utviklingshemming i tidligere institusjonskommuner. Utbetalingene over ordningen er imidlertid svakt fallende fra år til år etter hvert som antall personer i målgruppen går ned. Covid-19 ordningen *Testing ved grenseoverganger* ble etablert i 2020 med halvårseffekt og videreført i 2021 med helårseffekt og en stor økning i utbetalingene. Covid-19 ordningen *Testing og behandling i karantenehotell* ble etablert i 2021, og utbetalingen på litt over 6 mill. kr var godt under budsjettet på 17 mill. kr. De to ordningene knyttet til spesialistutdanning av leger har sammenheng med kommunenes plikt om tilrettelegging for gjennomføring av utdanningen.

For tilskuddsordninger hvor midlene tildeles etter konkurranse, har kommunesektoren mottatt 745 mill. kr. Størst av denne typen ordninger er *Styrking og utvikling av helsestasjons- og skolehelsetjenesten*, med en utbetaling på 388 mill. kr i 2021.

For hele kommunesektoren er det utbetalt 549 mill. kr fra tilskuddsordninger øremerket konkrete mottakere. Her inngår blant annet utviklingssentre for sykehjem og hjemmetjenesten, helsetjenester til innsatte i fengsler samt områdesatsinger og rus- og psykisk helse-tilbud i og utenfor Oslo.

Det ble utbetalt 25 mill. kr til kommunene over ordningen *Etablering og utvikling av kommunale frisklivs-, lærings- og mestringstilbud*, som er delegert til fylkeskommunen.

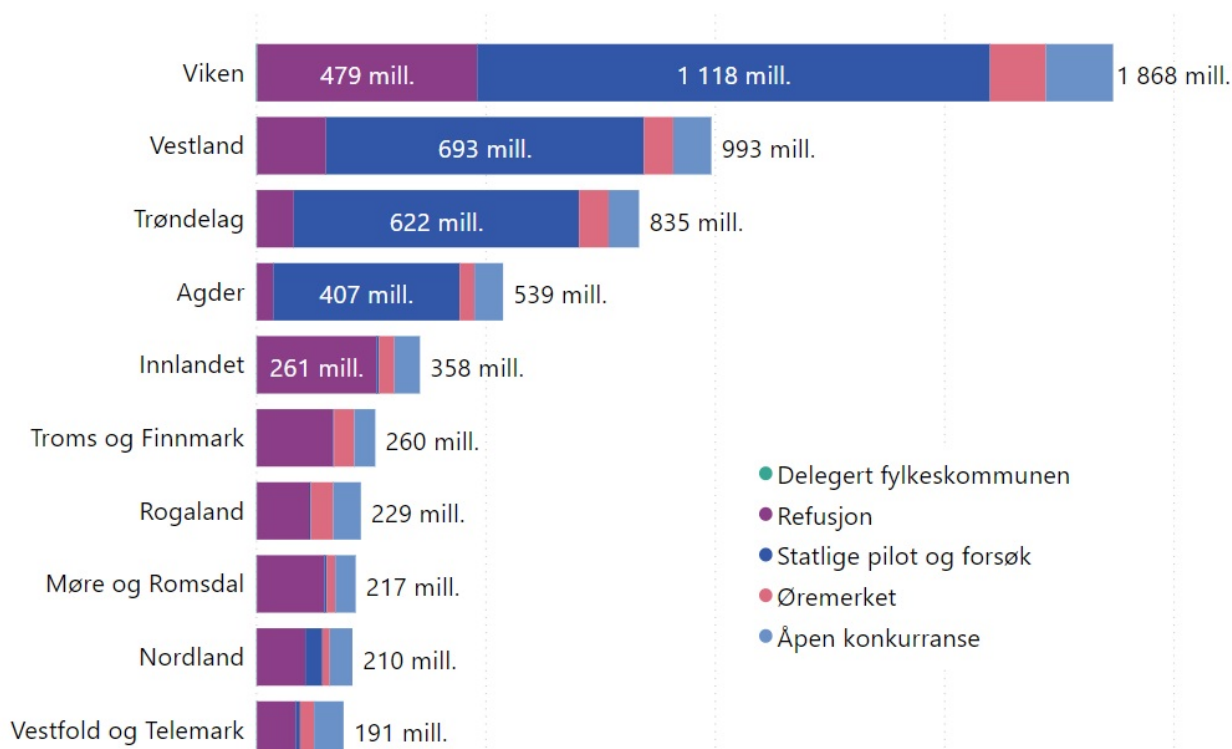
Indre Østfold	1 059 mill.	1 078 mill.
Bjørnafjorden	663 mill.	668 mill.

Figur 20 Topp ti kommuner - utbetalt tilskudd til kommunesektoren fordelt på type ordning

Deltakelsen i *Forsøk med statlig finansiering av omsorgstjenestene* forklarer de fire første plasseringene (Indre Østfold, Bjørnafjorden, Stjørdal og Lillesand) og åttendeplassen (Selbu) på topp ti-listen ovenfor. Indre Østfold er en stor kommune etter sammenslåingen i 2020 og får klart størst utbetaling av midler med 1 078 mill. kr, herav 989 mill. kr over forsøksordningen. Med ansvar for teststasjoner for reisende har Halden (Svinesund) og Ullensaker (Gardermoen) fått store refusjoner over ordningen *Testing ved grenseoverganger*. Oslo, landets klart største kommune etter folketall, kommer først på sjetteplass, og får tilskuddene fra ulike typer tilskuddsordninger. Kommunene Kvæfjord i Nord-Norge og Vestnes på Nord-Vestlandet er små kommuner som er inne på topp ti-listen. De to kommunene mottar store refusjoner over ordningen *Vertskommunetilskudd* på bakgrunn av at de lenge hadde sentralinstitusjon for psykisk utviklingshemmede.

Figuren og tabellen under viser utbetalt tilskudd per fylke fordelt på type ordning.

Figur 21 Utbetalt tilskudd til kommunesektoren per fylke fordelt på type ordning

Kommunenes deltakelse i *Forsøk med statlig finansiering av omsorgstjenestene* gjenspeiles for de fire første fylkene i oversikten ovenfor. Samtidig er rekkefølgen omtrent som forventet ut fra variasjonen i folketall.

Rogaland og Oslo fikk imidlertid relativt små tilskuddsutbetalinger i 2021, som følge av liten deltakelse i statlig pilot og forsøk. En mer detaljert fylkesvis oversikt følger nedenfor.

Tabell 7 Utbetalt tilskudd til kommunesektoren per fylke fordelt på type ordning (i 1000)

Fylke	Delegert fylkes-kommunen	Refusjon	Statlig pilot og forsøk	Øremerket	Åpen konkurranse	Utbetalt tilskudd
Viken	2940	479 072	1 118 067	121 878	146 484	1 868 441
Vestland	2580	150 020	693 033	63 984	83 091	992 708
Trøndelag	2200	80 188	621 882	64 462	66 446	835 178
Agder	2100	35 415	406 557	32 342	62 250	538 665
Innlandet	2200	260 683	5 319	33 537	55 822	357 561
Troms og Finnmark	2050	166 273	1 886	44 214	45 738	260 161
Rogaland	2200	113 244	3 588	49 216	60 416	228 665
Møre og Romsdal	2200	146 672	5 533	18 510	44 486	217 401
Nordland	2050	105 624	37 062	16 042	49 586	210 364
Vestfold og Telemark	2 200	84 153	9 785	30 529	64 405	191 072
Oslo	2480	12 275	23 620	74 247	66 242	178 864
Total	25 200	1 633 621	2 926 332	548 960	744 968	5 879 080

Tabell 8 Utbetalt tilskudd til kommunesektoren fordelt på fagområde (i 1000)

Fagområde	Utbetalt tilskudd		Antall tilskuddsordninger	
Folkehelse	94 739	2 %	5	8 %
Omsorgstjeneste	3 901 524	66 %	18	31 %
Personell	160 306	3 %	1	2 %
Primærhelsetjeneste	1 433 335	24 %	20	34 %
Psykisk helse, rus og vold	63 635	1 %	9	15 %
Tannhelsetjenester	225 542	4 %	9	15 %

Total	5 879 080	59*	100 %
--------------	------------------	------------	--------------

*Det er tilskuddsordninger som får budsjett fra to-tre ulike kapitler, og disse ordningene har derfor oppført to eller tre ganger når de er kapittelsortert. I totalt antall tilskuddsordninger er dog ingen ordninger telt flere ganger.

Kommunene forvalter primærhelsetjenesten og omsorgstjenestene, hvor eldreomsorgen tradisjonelt har hatt stor oppmerksomhet. Men kommunene har gjennom flere reformer også fått økt ansvar for personer med utviklingshemming og personer med psykiske problemer og rusmiddelproblemer. I tillegg kommer et økende ansvar for tjenester til pasienter som skrives ut fra sykehus, som ofte har langvarige og sammensatte lidelser. Staten bidrar med betydelige tilskuddsmidler for å styrke kommunenes evner og muligheter til å møte utfordringene.

Omsorgstjenestene er det klart største tjenesteområdet, og er fagområdet som har størst andel av utbetalte tilskudd til kommunesektoren. Andelen er 66 prosent, og utbetalingene blir foretatt over 18 tilskuddsordninger. Ordningen *Forsøk med statlig finansiering av omsorgstjenestene* representerer en stor del av totalbeløpet, og dekker utgifter i utvalgte kommuner som i forsøksperioden er løftet ut av kommunenes generelle rammetilskudd. Om lag en prosent av utbetalingene er knyttet til fagområdet psykisk helse, rus og vold, som i stor grad er organisert sammen med omsorgstjenestene.

Primærhelsetjenesten (utenom omsorgstjenesten) er fagområdet som har nest høyeste andel av utbetalt beløp til kommunesektoren, med 24 prosent av totalen over 20 tilskuddsordninger. Her inngår langsiktige tiltak og tilskuddsordninger for å styrke legetjenesten og helsestasjons- og skolehelsetjenesten samt tidsbegrensede ordninger knyttet til koronapandemien. Personell er ført opp som eget fagområde med 3 prosent av midlene og én tilskuddsordning, som skal stimulere kommunene til å tilrettelegge for spesialisering av leger.

Den offentlige tannhelsetjenesten forvaltes av fylkeskommunen, og fagområdet tannhelsetjenester mottok fire prosent av samlede tilskudd til kommunesektoren. Tilskudd gis til utdanning og fag- og tjenesteutvikling. Det har vært økende oppmerksomhet omkring og økende bevilgninger til tannhelsetilbud for tortur- og overgrepssatte og personer med odontofobi.

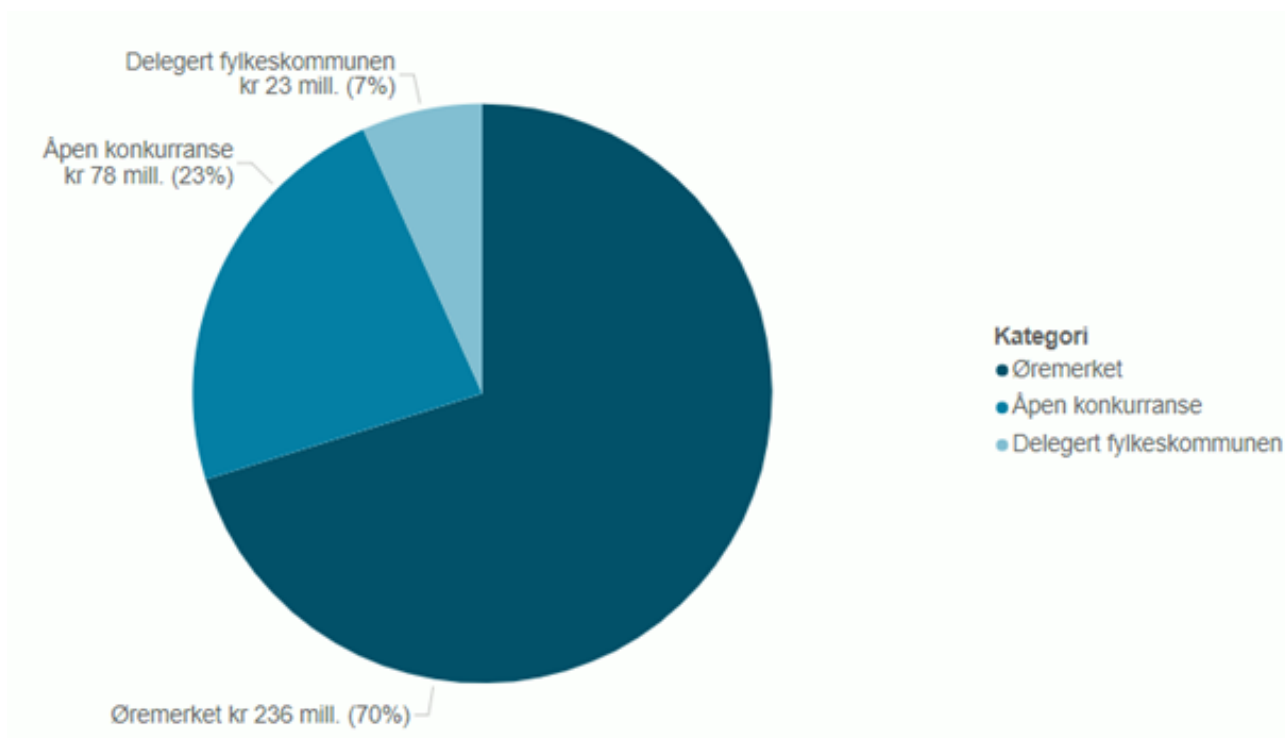
Om tilskuddene til fylkeskommuner

Av totalt 5 879 mill. kr i tilskudd gitt til kommunesektoren mottok fylkeskommuner^[8] 337 mill. kr over 13 tilskuddsordninger.

Tilskuddsordningene er i stor grad øremerket navngitte mottakere, som til sammen mottok 236 mill. kr i 2021. Over den største tilskuddsordningen ble det tildelt 102 mill. kr for de 6 *Regionale odontologiske kompetansesentre*. Sentrene skal sikre befolkningen tilgang til odontologiske spesialisttjenester, gi fagstøtte til offentlig og privat tannhelsetjeneste og råd til andre tjenesteområder og befolkningen, drive forskning og kunnskapsutvikling og delta i den kliniske delen av spesialistutdanning av tannleger. *Tannhelsetilbud til tortur- og overgrepssatte og personer med odontofobi* er en annen stor ordning med utbetalte tilskudd på 94 mill. kr i 2021.

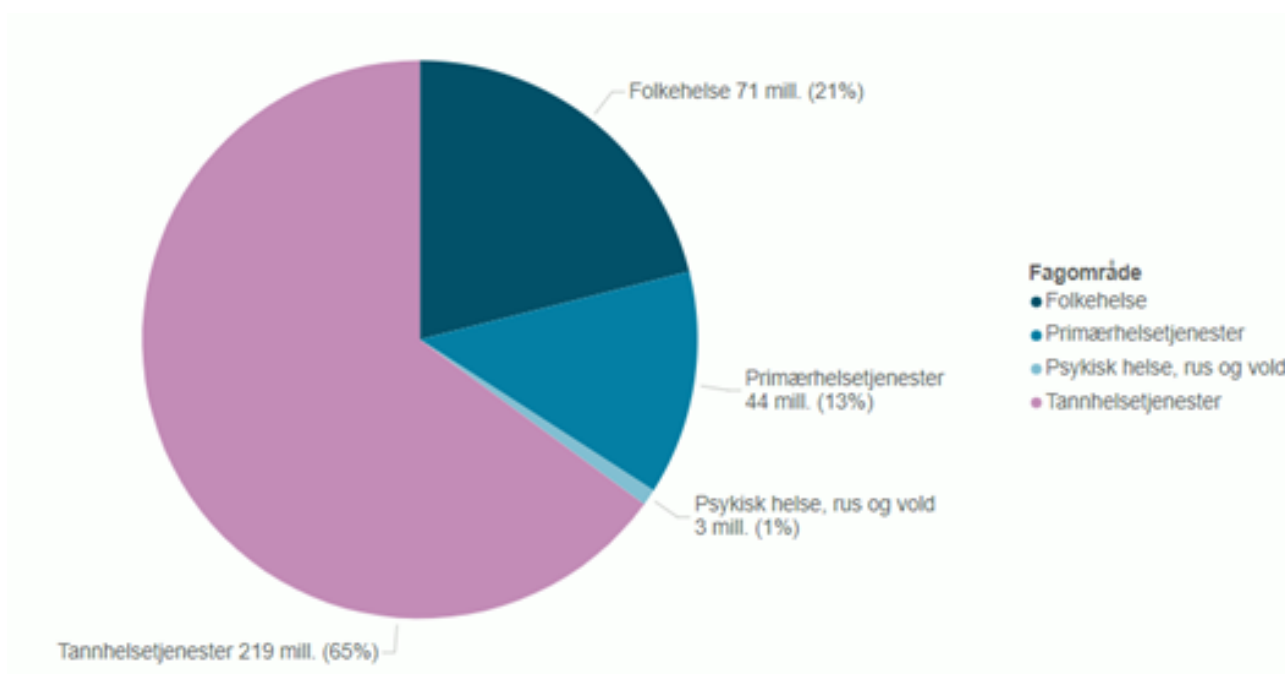
Tilskuddsordningen *Etablering og utvikling av kommunale frisklivs-, lærings- og mestringstilbud* er delegert til fylkeskommunene, og hadde et budsjett på 23 mill. kr i 2021. Ordningen bidrar til å fremme helse og livskvalitet, forebygge sykdom, tidlig intervensjon, og til at brukerne lærer å mestre livet med sykdom.

Resterende midler på 78 mill. kr er tildelt fylkeskommunene etter konkurranse over ordningen *Etablering av stillinger for spesialister i pedodonti* samt ordningene *Tiltaksutvikling vold og overgrep – program for folkehelse i kommunene* og *Tiltaksutvikling innen program for folkehelsearbeid i kommunene*.

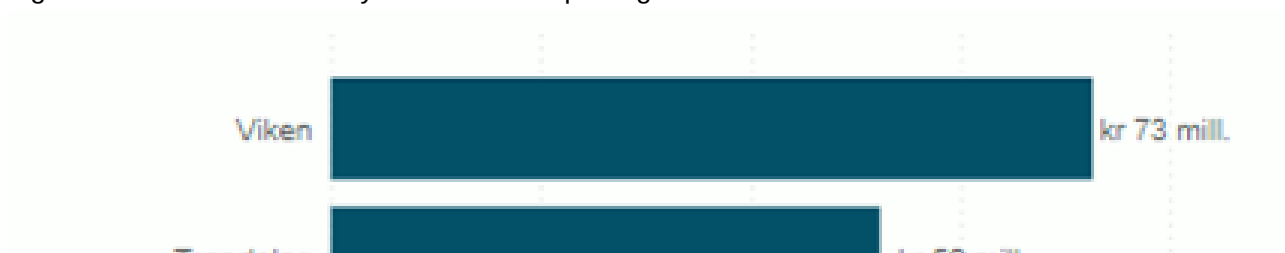

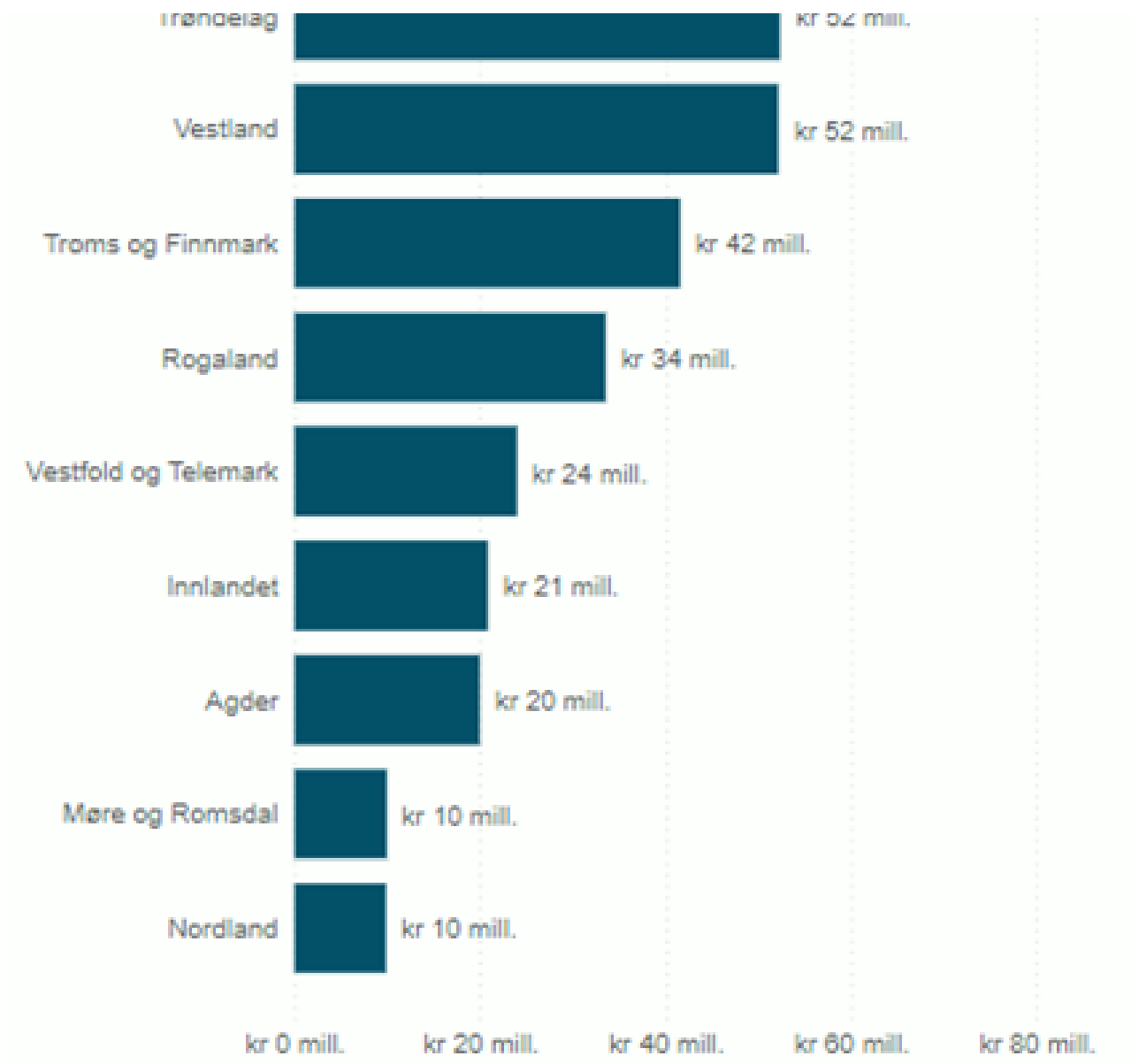
Figur 22 Utbetalt tilskudd til fylkeskommuner fordelt på type tilskuddsordning i 2021

Fordelingen av tilskuddsmidler på fagområder har en annen profil enn tilskudd til kommuner. Fylkeskommuner mottar en stor andel (65 prosent) innen fagområdet tannhelsetjenester. Den offentlige tannhelsetjenesten er organisert inn under fylkeskommunen, som skal sørge for at tannhelsetjenester, herunder spesialisttjenester, er tilgjengelige for alle som bor eller oppholder seg i fylket.

Figur 23 Utbetalt tilskudd til fylkeskommuner per fagområde

Figur 24 Utbetalt tilskudd til fylkeskommuner per fylke i 2021

Fotnoter

[3] Artskonto for tilskudd: *Tilskudd til kommuner og IKS* og *Tilskudd til fylkeskommuner*

[4] Det er 356 kommuner i Norge fra 1. januar 2020.

[5] Omfatter ikke tre tilskuddsordninger forvaltet av statsforvalter og refusjonsordningen *Særlig ressurskrevende helse- og omsorgstjenester*.

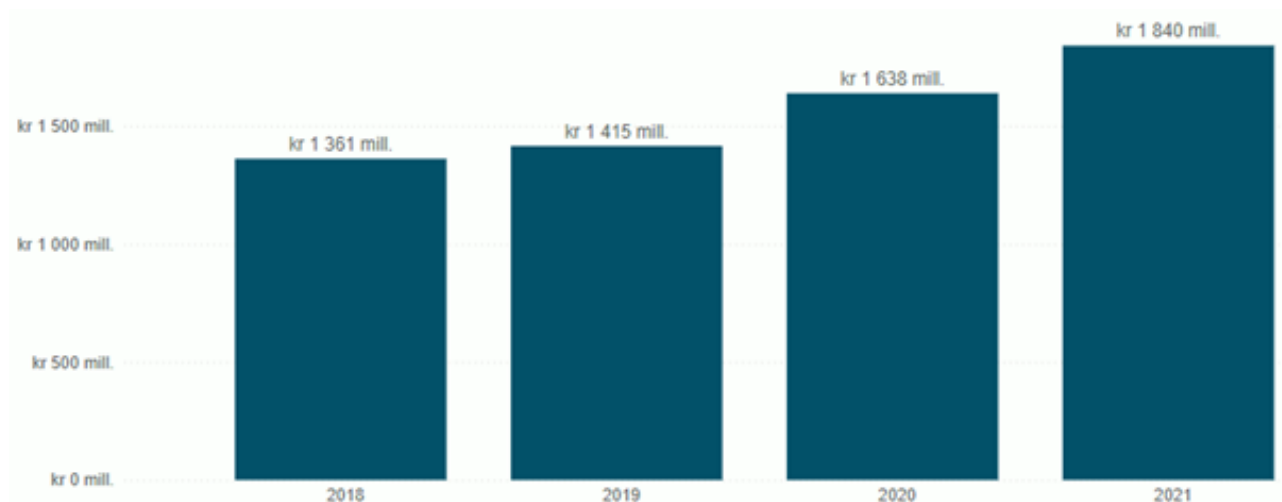
[6] Det er kun kommuner som del av kommunesektoren som mottar tilskudd fra refusjonsordninger (ikke IKS eller fylkeskommuner).

[7] Refusjonsordning for *Særlig ressurskrevende helse- og omsorgstjenester* med bevilgning over Kommunal- og distriktsdepartementets budsjett kapittel 575 omtales i eget avsnitt.

[8] Artskonto for tilskudd: *Tilskudd til fylkeskommuner*

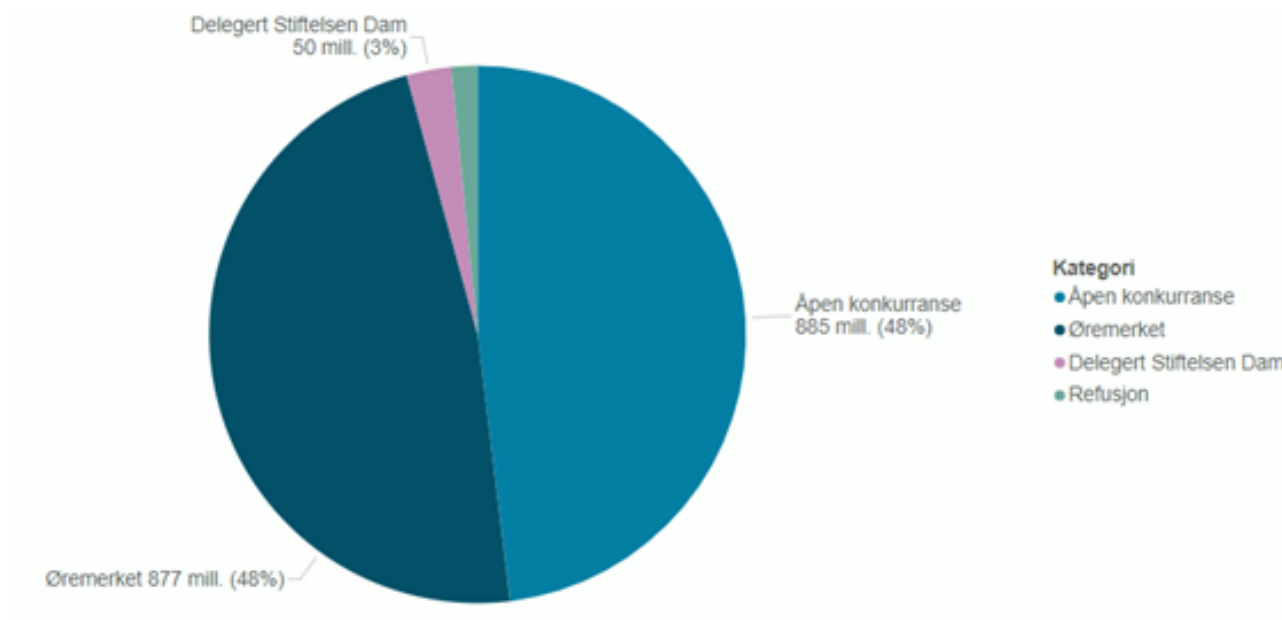
Utbetalinger til organisasjoner og stiftelser

I 2021 ble det utbetalt 1 840 mill. kr til organisasjoner og stiftelser^[9] over 91 tilskuddsordninger. En stor andel mottakere får tilskudd fra tilskuddsordninger forbeholdt frivillige og ideelle virksomheter. Utbetaling til denne mottakergruppen har økt jevnt de siste årene, som vi ser av figuren under.

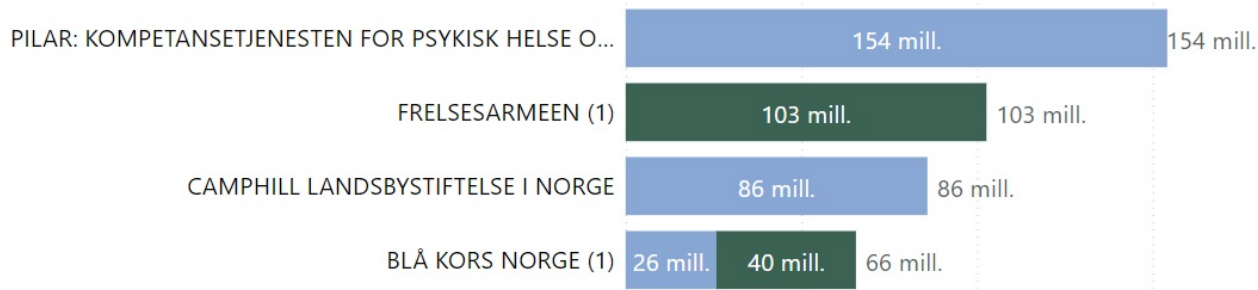

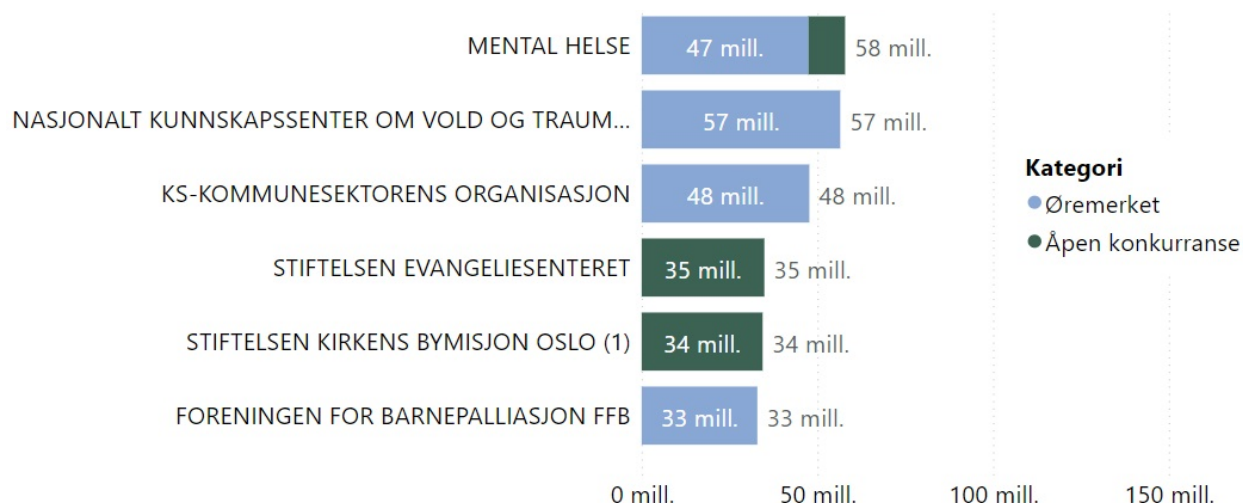
Figur 25 Utbetalt tilskudd til organisasjoner og stiftelser siste 4 år fra Helsedirektoratet

Tilskudd til organisasjoner og stiftelser i 2021 fordeler seg på ulike type tilskuddsordninger som enten har åpen konkurranse, er øremerket konkrete mottakere, eller tildeles gjennom Stiftelsen Dam. I tillegg tildeles mottakergruppen tilskudd fra ordningen *Historiske pensjonskostnader*, som er en refusjonsordning.

Figur 26 Totalt utbetalt tilskudd per type tilskuddsordning i 2021

Figur 27 Ti organisasjoner og stiftelser som fikk utbetalt størst tilskuddsbeløp fordelt på type tilskuddsordning

Figur 27 viser de ti organisasjonene og stiftelsene som fikk mest utbetalt tilskudd i 2021. *PILAR*: *Kompetansetjeneste for psykisk helse og barnevern* fikk høyeste beløp på ca. 154 mill. kr over to øremerkede tilskuddsordninger, *Regionale kunnskapssentre for barn og unges psykiske helse* og *Regionale ressursentre om vold traumatisk stress og selvmordsforebygging*. Frelsesarmeen fikk neste høyeste beløp på ca. 103 mill. kr over fem tilskuddsordninger med åpen konkurranse. Deretter følger Camphill landsbystiftelse i Norge som fikk ca. 86 mill. kr over en øremerket ordning.

I noen organisasjoner sender sentralledet søknader på vegne av lokallagene sine, mens i andre organisasjoner sender lokallag egne søknader. Dette fører til at vi ikke enkelt kan hente ut tall for hele organisasjonen.

Blå Kors Norge alene fikk 66 mill. kr, men når vi inkluderer alle lokallag fikk Blå Kors 99 mill. kr i 2021. Stiftelsen Kirkens Bymisjon Oslo alene fikk 34 mill. kr, og inkludert alle lokallag fikk de 89 mill. kr. Røde Kors er ikke på topp ti, men inkludert alle lokallag fikk de 22 mill. kr i tilskudd.

Organisasjoner og stiftelser – øremerkede tilskuddsordninger

Tilskudd utbetalt til organisasjoner og stiftelser over tilskuddsordninger med øremerkede mottakere utgjør 877 mill. kr i 2021. Tabell 9 viser fordelingen per fagområde. Øremerkede tilskudd innenfor denne mottakergruppen er mest benyttet under omsorgstjeneste (273 mill. kr), psykisk helse, rus og vold (405 mill. kr) og folkehelse (89 mill. kr).

Tabell 9 Utbetalt tilskudd til øremerkede mottakere (organisasjoner og stiftelser) fordelt på fagområde

Fagområde	Utbetalt tilskudd		Antall øremerkede tilskuddsordninger
Beredskap	5 120	1 %	2
Folkehelse	89 200	10 %	13
Forsøk og utvikling mv.	65 871	8 %	11
Habilitering og rehabilitering	4 300	0,5 %	2
Omsorgstjeneste	273 293	31 %	15
Primærhelsetjeneste	31 185	4 %	4

Psykisk helse, rus og vold	404 760	46 %	14
Utredningsvirksomhet	3 600	0,4 %	2
Total	877 329		62*

*Det er tilskuddsordninger som får budsjett fra to-tre ulike kapitler, og disse ordningene har derfor oppført to eller tre ganger når de er kapittelsortert. I totalt antall tilskuddsordninger er dog ingen ordninger telt flere ganger.

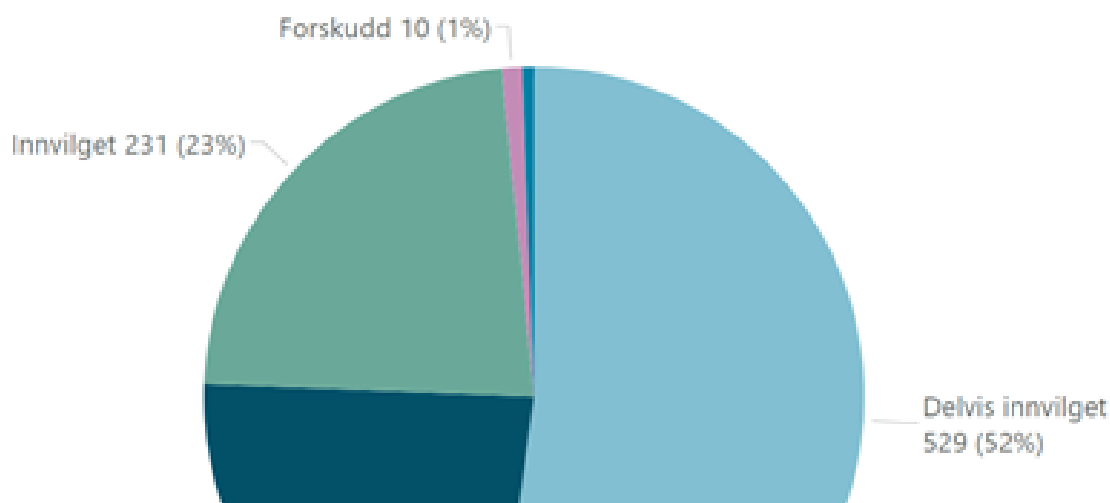
Organisasjoner og stiftelser – tildelt etter konkurranse

Av 1 840 mill. kr utbetalt til denne mottakergruppen i 2021 er 885 mill. kr utbetalt fra tilskuddsordninger hvor det er åpen konkurranse om midlene. Figuren under viser utbetalt etter konkurranse per fagområde.

Tabell 10 Utbetalt tilskudd tildelt etter konkurranse til organisasjoner og stiftelser per fagområde (i 1000)

Fagområde	Utbetalt tilskudd		Antall tilskuddsordninger med åpen konkurranse
Folkehelse	137 354	16 %	9
Helsedirektoratet / sentral helseforvaltning	2 480	0,3 %	1
Omsorgstjeneste	73 938	8 %	10
Primærhelsetjeneste	54 408	6 %	2
Psykisk helse, rus og vold	616 429	70 %	8
Total	884 610		27*

*Det er tilskuddsordninger som får budsjett fra to-tre ulike kapitler, og disse ordningene har derfor oppført to eller tre ganger når de er kapittelsortert. I totalt antall tilskuddsordninger er dog ingen ordninger telt flere ganger.

Figur 28 Vedtak for tilskuddsordninger med åpen konkurranse for organisasjoner og stiftelser

Nær en fjerdedel av søknadene blir avslått. Bakgrunnen for dette er en kombinasjon av at søknaden ikke er god nok eller at budsjettet for tilskuddsordningen ikke er stort nok til å innvilge alle kvalifiserte tiltak. Videre er det en stor andel av søknadene som innvilges delvis, hovedsakelig på grunn av budsjettbegrensninger. Det er et lite antall søkere som søker om forskudd, dette er som hovedregel mottakere av driftstilskudd til organisasjoner og stiftelser.

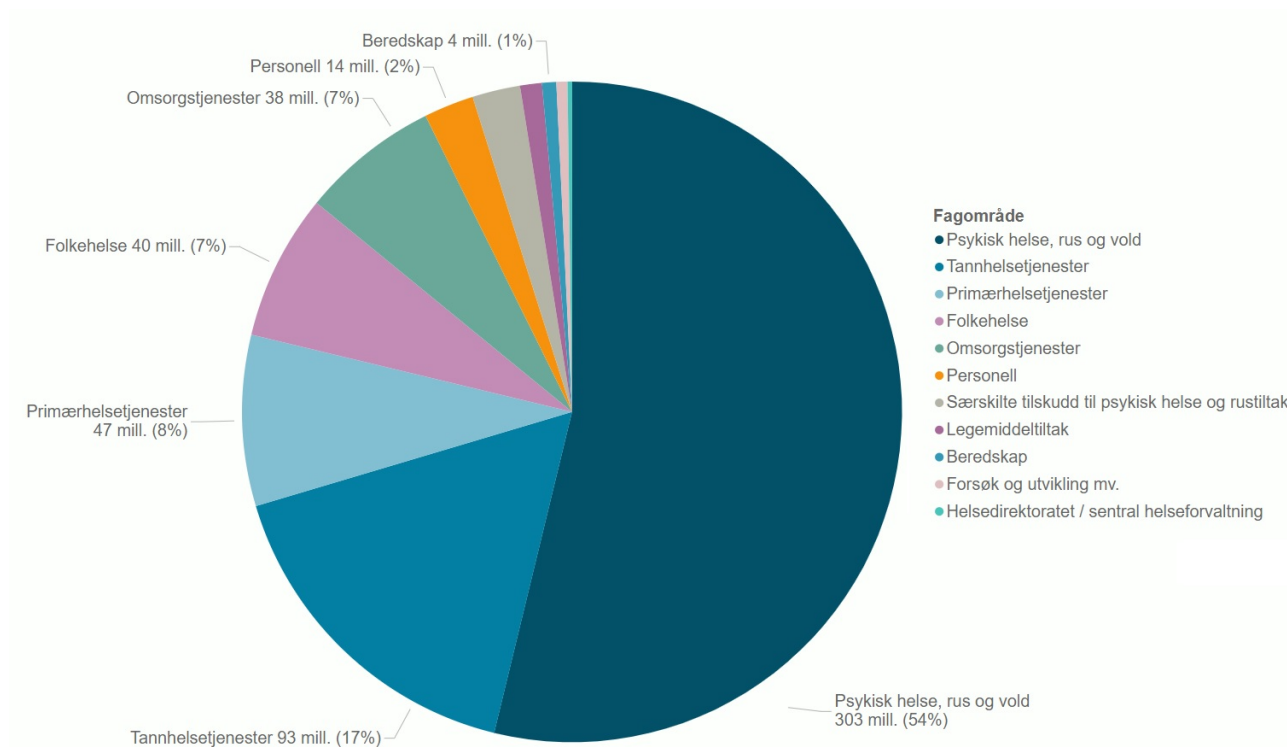
Fotnoter

[9] Artskonto for tilskudd: *Tilskudd til organisasjoner og stiftelser*

Utbetalinger til statlige mottakere

Direktoratet for forvaltning og økonomistyring omtaler tilskudd som overføringer fra statsbudsjettet normalt til mottakere utenfor staten for å nå bestemte mål^[10]. Likevel omfatter tilskuddsporteføljen en andel tilskudd tildelt statlige mottakere og i 2021 ble det utbetalt 563 mill. kr til regionale helseforetak, helseforetak, universitet og høyskoler, statlig eide foretak og statsforvaltningen^[11].

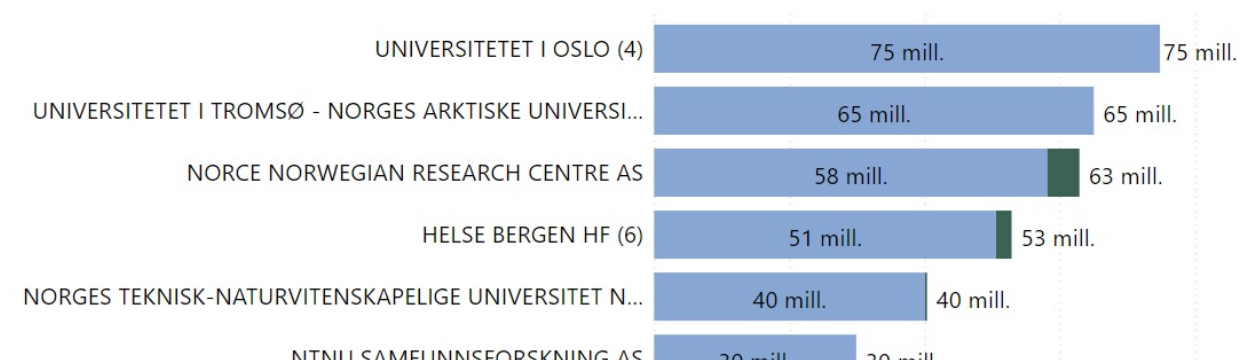
54 prosent av tilskuddene (303 mill. kr) er innen psykisk helse, rus og vold, 17 prosent (93 mill. kr) innen tannhelsetjenester og 8 prosent (47 mill. kr) innenfor primærhelsetjeneste.

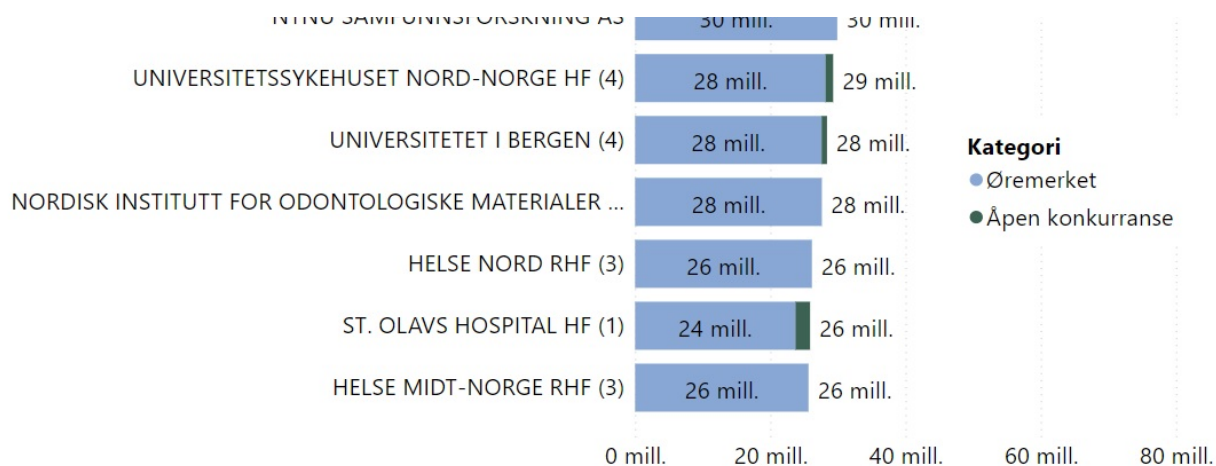

Figur 29 Utbetalt tilskudd til statlige mottakere i 2021 fordelt på fagområde.

Tilskuddene ble utbetalt over 42 tilskuddsordninger hvor 33 av disse er øremerkede som for eksempel *Allmennmedisinske forskningsenheter*, *De regionale kompetansesentra rus*, *Regionale kunnskapssentre for barn og unges psykiske helse*, *Regionale ressursentre om vold og traumatisk stress og selvmordsforebygging*, *Spesialistutdanning av tannleger* og *Forskning og utredning vedrørende tannbehandlingsmaterialer*.

Mottakergruppen mottar 30 mill. kr i tilskudd fra syv tilskuddsordninger med åpen konkurranse som for eksempel *Psykisk helse i skolen*, *Prosjekter i regi av kompetansesentrene i sikkerhets-, fengsels- og rettspsykiatri* og *Implementering av arbeidsrehabiliteringsmetodene individuell jobbstøtte og jobbmestrende oppfølging*.

Figur 30 Statlige mottakere med mest utbetalt tilskudd fordelt på type tilskuddsordning i 2021

Tilskudd til regionale helseforetak og helseforetak

Av de statlige mottakerne utgjør tilskudd til kun regionale helseforetak og helseforetak 216 mill. kr hvor 155 mill. kr var innen fagområde psykisk helse, rus og vold og 25 mill. kr innen folkehelse. Andelen midler øremerket konkrete mottakere er 87 prosent og 10 prosent er midler tildelt etter konkurranse. Eksempler på tilskuddsordninger med statlige mottakere er *Regionale ressursentre om vold og traumatisk stress og selvmordsforebygging* (80,5 mill. kr), *De regionale kompetansesentra rus* (79,7 mill. kr) og *Kurspakke for ufaglærte i omsorgstjenestene* (9,2 mill. kr).

Tilskudd til universitet og høyskoler

Av tilskudd til statlige mottakere utgjør tilskudd til universitet og høyskoler 222,9 mill. kr hvor 81 mill. kr er innen psykisk helse, rus og vold, 60 mill. kr innen tannhelsetjenester og 29 mill. kr innen primærhelsetjeneste. Andelen tilskudd til øremerket mottakere er 99 prosent hvor de største tildelingene er gjort i *Regionale kunnskapssentre for barn og unges psykiske helse* (61,6 mill. kr), *Spesialistutdanning for tannleger* (46,3 mill. kr) og *Nasjonalt senter for selvmordsforskning- og forebygging* (19,5 mill. kr).

Fotnoter

[10] DFØ - [Tilskuddsforvaltning | DFØ \(dfo.no\)](https://dfo.no)

[11] Artskonto for tilskudd: *artskonto RHF og HF*, *artskonto statlig eide foretak*, *artskonto statsforvaltningen* og *artskonto universiteter og høyskoler*.

Utbetalinger til kunnskaps- og kompetansesentrene innen psykisk helse, rus og vold

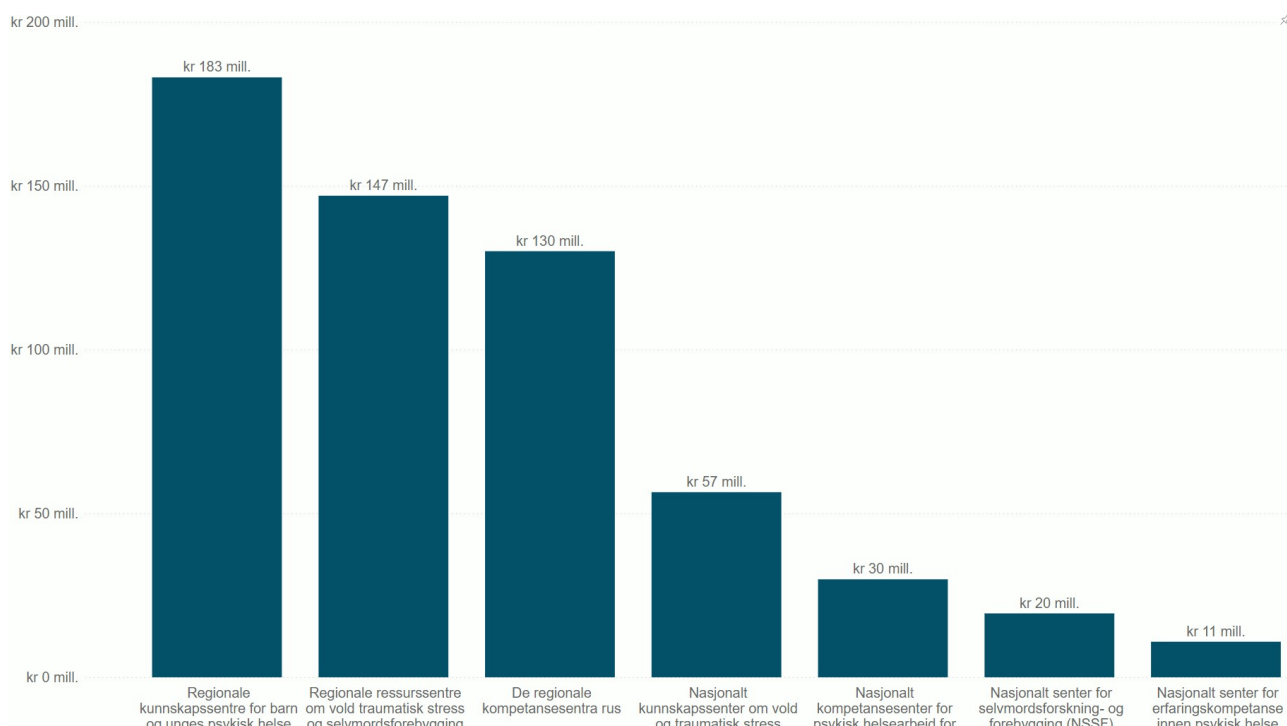
Mottakere av tilskudd til kunnskaps- og kompetansesentre innen psykisk helse, rus og vold er både kommuner, statlige virksomheter, organisasjoner og stiftelser og er derfor omtalt også i foregående underkapitler. I denne delen lager vi en samlet oversikt over de aktuelle tilskuddsordningene.

I 2021 ble det totalt utbetalt 577 mill. kr til kunnskaps- og kompetansesentrene innen fagfeltet psykisk helse, rus og vold som mottar øremerkede tilskuddsmidler over statsbudsjettet kapittel 765 (psykisk helse, rus og vold) og 714 (folkehelse). Endringen fra 2020 er en økning på 4,9 prosent og skyldes i stor grad tilleggsbevilgninger knyttet til kortvarige covid-19 relatert aktivitet eller andre engangsbevilgninger i 2021.

Formålet med bevilgningene til nasjonale- og regionale kunnskaps- og kompetansesentre innen psykisk helse-, rus- og voldsområdet er å styrke kunnskapsgrunnlaget, sikre kunnskapsformidling og bidra til kompetanseheving i ulike deler av tjenesteapparatet. God og likeverdig tilgang på oppdatert kunnskap i tjenestene trekkes også frem i statsbudsjettet.

Det er forskjellige målgrupper for de ulike sentrene, men for de fleste sentrene er både tjenester og tjenesteutøvere på begge forvaltningsnivå, forebyggende virksomhet og beslutningstakere sentrale målgrupper. I tillegg kan befolkningen, brukerorganisasjoner, frivillige organisasjoner, tilgrensende sektorer og forvaltningen være målgrupper. Målgruppene for det enkelte senter presiseres i tilskuddsbrevene.

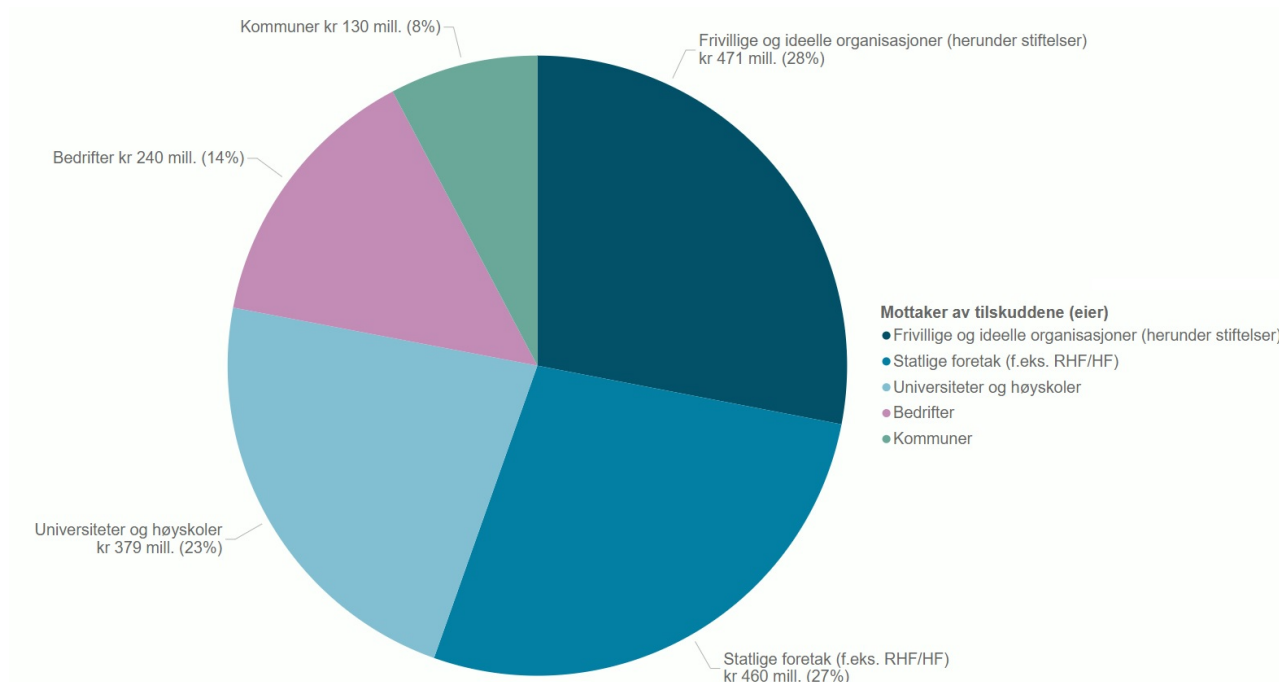
Figur 31 viser utbetalt tilskudd per tilskuddsordning for kunnskaps- og kompetansesentrene innen fagfeltet psykisk helse, rus og vold. De regionale kompetansesentra rus (KORUS) mottar også tilskuddsmidler over statsbudsjettets kapittel 714 for kompetansesentrenes forebyggende arbeid. Tilskuddsordningene med mest utbetalt tilskudd er *De regionale kompetansesentra rus* (KORUS) med 23 prosent, *Regionale kunnskapssentre for barn og unges psykiske helse* med 32 prosent og *Regionale ressursentre om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging* med 25 prosent.

Figur 31 Utbetalt tilskudd per tilskuddsordning i 2021

Kunnskaps- og kompetansesentrene er etablert over tid gjennom ulike tilskuddsordninger og sentrene samarbeider med relevante kompetansetjenester i spesialisthelsetjenesten og andre relevante kompetanse- og forskningsmiljøer.

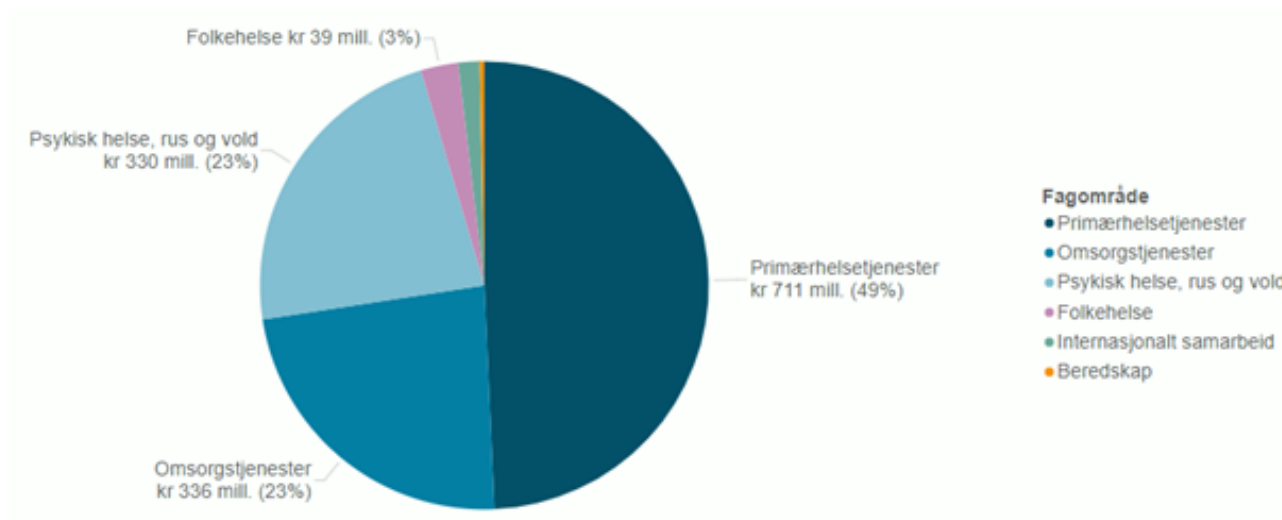
Sentrene har som vist samlet i figur 32 ulik organisatorisk tilknytning. Et eksempel på dette er de sju sentrene i tilskuddsordningen *De regionale kompetansesentra rus* (130 mill. kr) med eiere Blå Kors – Borgestadklinikken SA (KORUS SØR), Helse Bergen HF (KORUS Vest), Oslo kommune (KORUS Oslo), Rogaland A-senter AS (KORUS Stavanger), St. Olavs hospital HF (KORUS Midt), Sykehuset innlandet HF (KORUS Øst) og Universitetssykehuset i Norge-Norge HF (KORUS Nord).

Figur 32 Utbetalt tilskudd per type mottaker (eier av hvert enkelt senter) i 2021 for hele porteføljen

Utbetalinger av tilskudd relatert til covid-19

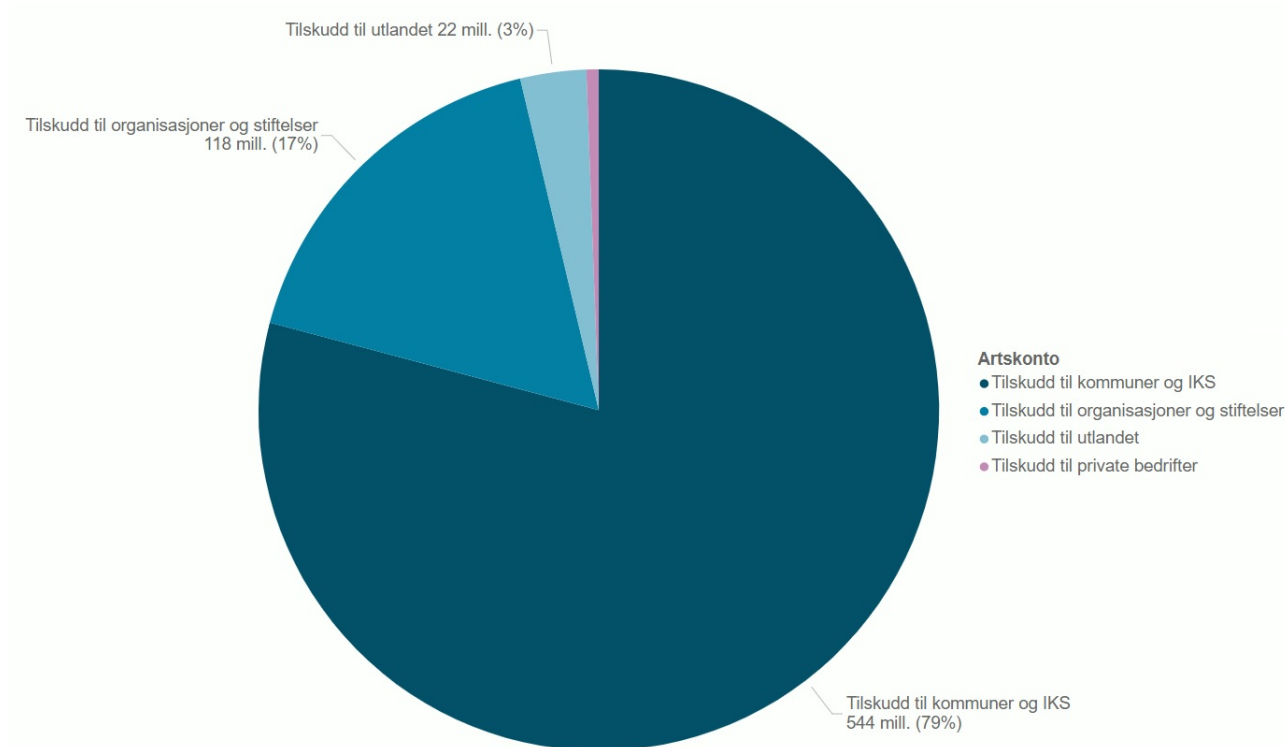
I forbindelse med covid-19-pandemien er det utbetalt tilskudd fra 18 tilskuddsordninger. Budsjettet for tilskuddsordningene var 1 443 mill. kr hvor de fagområdene med størst tilskuddsbudsjett er primærhelsetjeneste, omsorgstjeneste, psykisk helse, rus og vold samt folkehelse.

Figur 33 Tilskuddsbudsjett fordelt per kapittel (fagområde)

Av tilskuddsordninger forvaltet direkte fra Helsedirektoratet er 687 mill. kr utbetalt over 12 tilskuddsordninger. Resten av ordningene er utbetalt fra statsforvalteren.

Av utbetalingene fra Helsedirektoratet er 79 prosent (544 mill. kr) utbetalt til kommunesektoren og 17 prosent (118 mill. kr) til organisasjoner og stiftelser. Noe tilskudd er også utbetalt til utlandet gjennom tilskuddsordningen *WHO – utprøving av nødrespiratorer* (22 mill. kr) og private bedrifter gjennom *Spisevenner* og *Støtte og avlastning for pårørende* (4 mill. kr).

Figur 34 Utbetalt tilskudd fra Helsedirektoratet (uten delegerte) fordelt per type mottaker

Tilskudd til *Besøksverter* forvaltet gjennom Stiftelsen Dam ble utbetalt til frivillige og ideelle organisasjoner for å fremme levekår, fysisk og psykisk helse, mestring, livskvalitet eller sosial deltakelse hos sårbare eldre og eldre som har fått redusert sine tjenester grunnet smittevern hensyn forbundet med koronapandemien. Utbetalingene fremkommer her under tilskudd til organisasjoner og stiftelser.

Der helsedirektoratet utbetaler tilskudd fremkommer utbetalingen under utbetalt tilskudd i tabell 11. Øvrige tilskudd utbetales via statsforvalter.

Tabell 11 Tabellen viser tilskuddsordninger relatert til covid-19 pandemien med tilhørende budsjett for 2021.

Kategori	Tilskuddsordning	Budsjett	Utbetalt tilskudd
Delegert statsforvalter	Aktivitetstilbud og besøksverter (tiltaksplan for sårbare eldre)	132 000	
Delegert statsforvalter	Aktivitetstiltak for å motvirke ensomhet (tiltaksplan for sårbare eldre)	74 000	
Delegert statsforvalter	Eldre ut på middag	30 000	
Delegert statsforvalter	Kompensasjon til næringsdrivende fastleger ved sykefravær knyttet til koronavirus	66 000	
Delegert statsforvalter	Midlertidig styrking av eksisterende behandlingstilbud innen psykisk helse- og rusarbeid	215 000	
Delegert statsforvalter	Smitteverns- og oppfølgingsarbeid for personer med rus- og psykiske helseproblemer	115 000	
Delegert Stiftelsen Dam	Besøksverter – Stiftelsen Dam (tiltaksplan for sårbare eldre)	49 500	49 500
Refusjon	Testing ved grenseoverganger	628 400	523 397
Refusjon	Testing og behandling i karantenehotell	17 000	6 324
Øremerket	Styrket ressursinnsats i arbeidet med TISK	5 000	5 000
Øremerket	WHO - Utprøving av nødrespiratorer	22 000	21 500
Åpen konkurranse	Aktivitets- og ferietilbud for aleneboende unge voksne og eldre og/eller personer med psykiske helseutfordringer	28 000	27 379
Åpen konkurranse	Aktivitetstilbud for barn og ungdom i tettbebygde og levekårsutsatte områder	10 000	3 255
Åpen konkurranse	Aktivitetstilbud for personer med demens	10 200	10 186
Åpen konkurranse	Lavterskeltilbud for ungdom og unge voksne med psykiske utfordringer og eller rusmiddelproblemer	1 000	847
Åpen konkurranse	Opplæring og implementeringsstøtte for å styrke den digitale kompetansen (tiltaksplan for sårbare eldre)	20 439	20 439
Åpen konkurranse	Spisevenner	13 500	13 412

Åpen konkurranse	Støtte og avlastning for pårørende	6 300	6 222
Total		1 443 339	687 461

Refusjonsordningene *Testing ved grenseoverganger* og *Testing og behandling i karantenehotell* utbetales til kommuner. Ordningene har som formål å dekke kommunenes kostnader til etablering og drift av teststasjoner ved relevante grenseoverganger og dekke kommunenes kostnader til testing og behandling i karantenehotell. Ordningene er en del av den nasjonale strategien for testing, isolering, smittesporing og karantene ved covid-19 i kommunene. Formålet med sistnevnte tilskuddsordning er å dekke kommunenes kostnader til testing og behandling i karantenehotell.

Søkbare tilskuddsordninger med konkurranse om midler forvaltet av Helsedirektoratet er i hovedsak forbeholdt frivillige og ideelle organisasjoner, og skal bidra til aktivitet for sårbare grupper. For tilskuddsmidler tildelt etter konkurranse er 86 prosent tildelt organisasjoner og stiftelser, 11 prosent kommuner og IKS og 3 prosent private bedrifter^[12]. Helsedirektoratet mottok et stort antall søknader på kort tid til tilskuddsordningene som ble opprettet i forbindelse med covid-19. Organisasjonene var svært klare for å sette i gang tiltak og aktiviteter for å bøte på konsekvensene av pandemien for sårbare grupper.

Av de 18 tilskuddsordningene er seks delegert til statsforvalteren og utbetalingene fra tilskuddsordningene fremkommer ikke i tabell 11. Utbetaling til Stiftelsen Dam er hele bevilgningen i sin helhet som er forvaltet og utbetalt fra Stiftelsen Dam.

Fotnoter

[12] Inkludert tilskudd til Besøksverter forvaltet av Stiftelsen Dam.

Handlingsplaner

Nedenfor har vi for rapporten valgt å vise tilskuddsordninger i 2021 som støtter opp under to utvalgte handlingsplaner. Merk at enkelte ordninger inngår i både Kompetanseløft 2025 og Handlingsplan for allmennlegetjenesten 2020-2024.

Kompetanseløft 2025

Kompetanseløft 2025 (K2025) er regjeringens plan for rekruttering, kompetanse og fagutvikling i den kommunale helse- og omsorgstjenesten og den fylkeskommunale tannhelsetjenesten. Helsedirektoratet har siden etableringen av direktoratet i 2002 hatt ansvar for å iverksette handlingsplaner for å styrke personellsituasjonen og fagkompetansen i tjenestene. Tiltakene var i perioden 2007-2015 avgrenset til de kommunale omsorgstjenestene. Fra 2015 ble handlingsplanen utvidet til å omfatte hele de kommunale helse- og omsorgstjenestene, og fra 2021 også den fylkeskommunale tannhelsetjenesten.

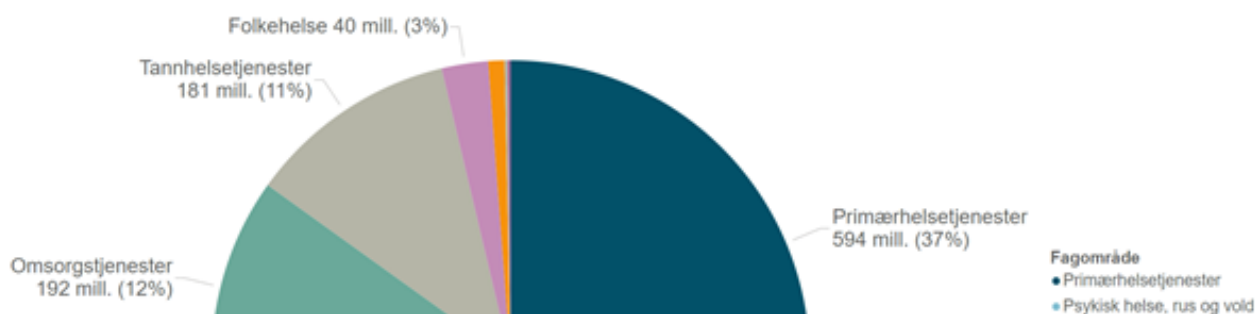
Tabell 12 Tilskuddsordninger som er definert som tiltak i Handlingsplanen i 2021 fordelt per type ordning (i 1000)

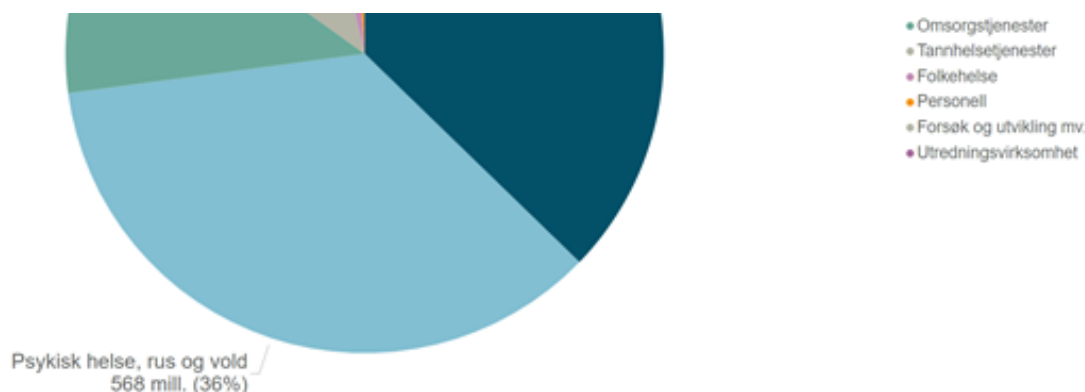
Kategori	Budsjett	Utbetalt tilskudd	Antall ordninger
Delegert statsforvalter	614 840	-	4
Refusjon	27 400	21 183	1
Statlig pilot og forsøk	54 767	54 626	1
Øremerket	1 020 866	1 005 951	40
Åpen konkurranse	520 278	512 422	12
Total	2 238 151	1 594 182	58

Den gradvise utvidelsen av handlingsplanen innebærer at den i 2021 omfattet et stort antall tiltak på et bredt område, herunder 58 tilskuddsordninger med et samlet budsjett på 2 238 mill. kr.

Som for tidligere handlingsplaner har statsforvalteren en sentral rolle i iverksettingen av K2025. Fire tilskuddsordninger forvaltes av statsforvalteren med 615 mill. kr i budsjett i 2021. De to største ordningene er *Kommunalt kompetanse- og innovasjonstilskudd* (omsorgstjeneste) og *Tilbud til voksne med langvarige og eller sammensatte tjenestebehov* (psykisk helse, rus og vold).

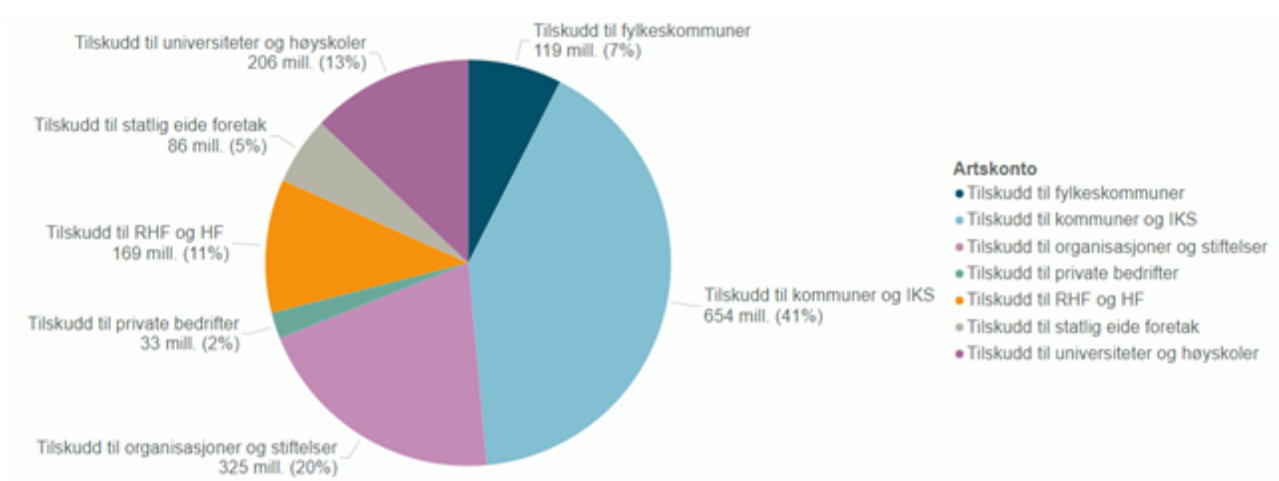
Figur 35 nedenfor viser kun tildelte tilskuddsmidler forvaltet av og utbetalt fra Helsedirektoratet fordelt på fagområder. Tilskuddsordninger forvaltet av Helsedirektoratet hadde et samlet budsjett på 1 623 mill. kr og utbetalt tilskudd var 1 594 mill. kr.

Figur 35 Tilskuddsmidler tildelt fra tilskuddsordninger som er definert som tiltak i Handlingsplanen i 2021 fordelt per fagområde

Figuren ovenfor viser at over 1/3 av tilskuddsmidlene ble tildelt på fagområdet primærhelsetjeneste, med styrking av helsestasjon- og skolehelsetjenesten som den største enkeltsatsingen. Fagområdet psykisk helse, rus og vold står også for om lag en tredjedel av tildelingene. I hovedsak er dette tilskuddsmidler til kompetansesentre som bistår kommunene på fagområdet og på mer avgrensede områder som vold, traumatisk stress og selvmord. Den gjenstående tredjedelen fordeler seg på omsorgstjeneste, tannhelsetjenester og tre mindre fagområder. Tannhelsetjenester, som er nytt fagområde for K2025, omfatter tilskuddsordninger for utdanning samt kunnskaps- og tjenesteutvikling.

Figur 36 Tilskudd utbetalt direkte fra Helsedirektoratet fordelt per type mottaker i 2021

Ut fra innretningen på handlingsplanen er det naturlig at kommunene mottar den største andelen av tilskuddsmidlene med 41 prosent. Et stort antall aktører med ulike organisasjonsformer bidrar til arbeidet med K2025, og mottar betydelige midler. Av aktørene som bidrar, mottar kompetansesentrene den største andelen av tilskuddsmidler i alle mottakerkategoriene i figur 36.

Handlingsplan for allmennlegetjenesten 2020-2024

Handlingsplan for allmennlegetjenesten inneholder en rekke tiltak som skal bidra til å skape en fremtidsrettet allmennlegetjeneste og en bærekraftig fastlegeordning med tjenester av høy kvalitet.

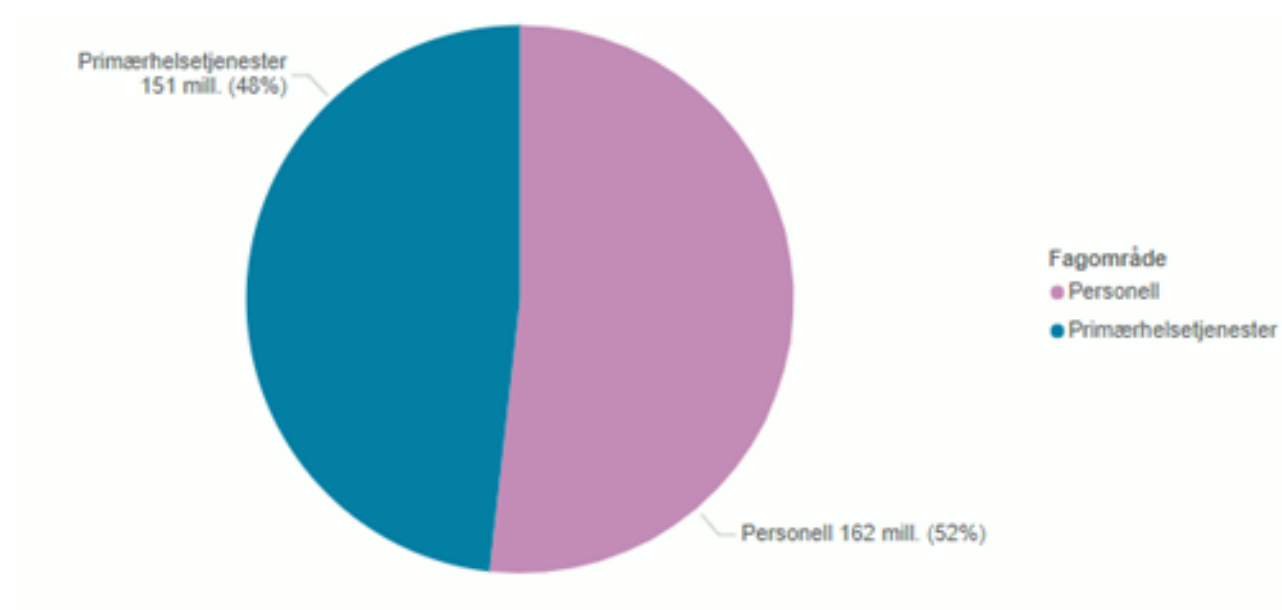
Handlingsplanen omfatter ni tilskuddsordninger i ulike kategorier med et samlet budsjett i 2021 på 431 mill. kr og utbetalinger på 415 mill. kr.

De største tilskuddsordningene målt i utbetalt tilskudd er *Kommuner som mottar lege i spesialisering del 1, ALIS-avtaler for fastleger i næringsdrift og fastlegevikarer i næringsdrift utover et års varighet og Primærhelseteam.*

Tabell 13 Tilskuddsordninger omfattet av handlingsplanen for allmennlegetjenesten 2020-2024 (i 1000)

Kategori	Tilskuddsordning	Utbetalt tilskudd
Refusjon	Allmennmedisin - veiledning av LIS3 i ny ordning	21 183
Refusjon	Kommuner som mottar lege i spesialisering del 1 (LIS1)	160 306
Refusjon	Reise- og flytteutgifter for leger i del 1 av spesialistutdanningen og fysioterapeuter i turnus	1 530
Statlig pilot og forsøk	Pilotprosjekt på legevaktfeltet	9 438
Statlig pilot og forsøk	Primærhelseteam	54 626
Øremerket	ALIS-kontor	22 000
Øremerket	Allmennmedisinske forskningsenheter	16 500
Åpen konkurranse	ALIS-avtaler for fast ansatte fastleger og fastlegevikarer ansatt i kommunen utover et års varighet	41 740
Åpen konkurranse	ALIS-avtaler for fastleger i næringsdrift og fastlegevikarer i næringsdrift utover et års varighet	87 781
Total		415 104

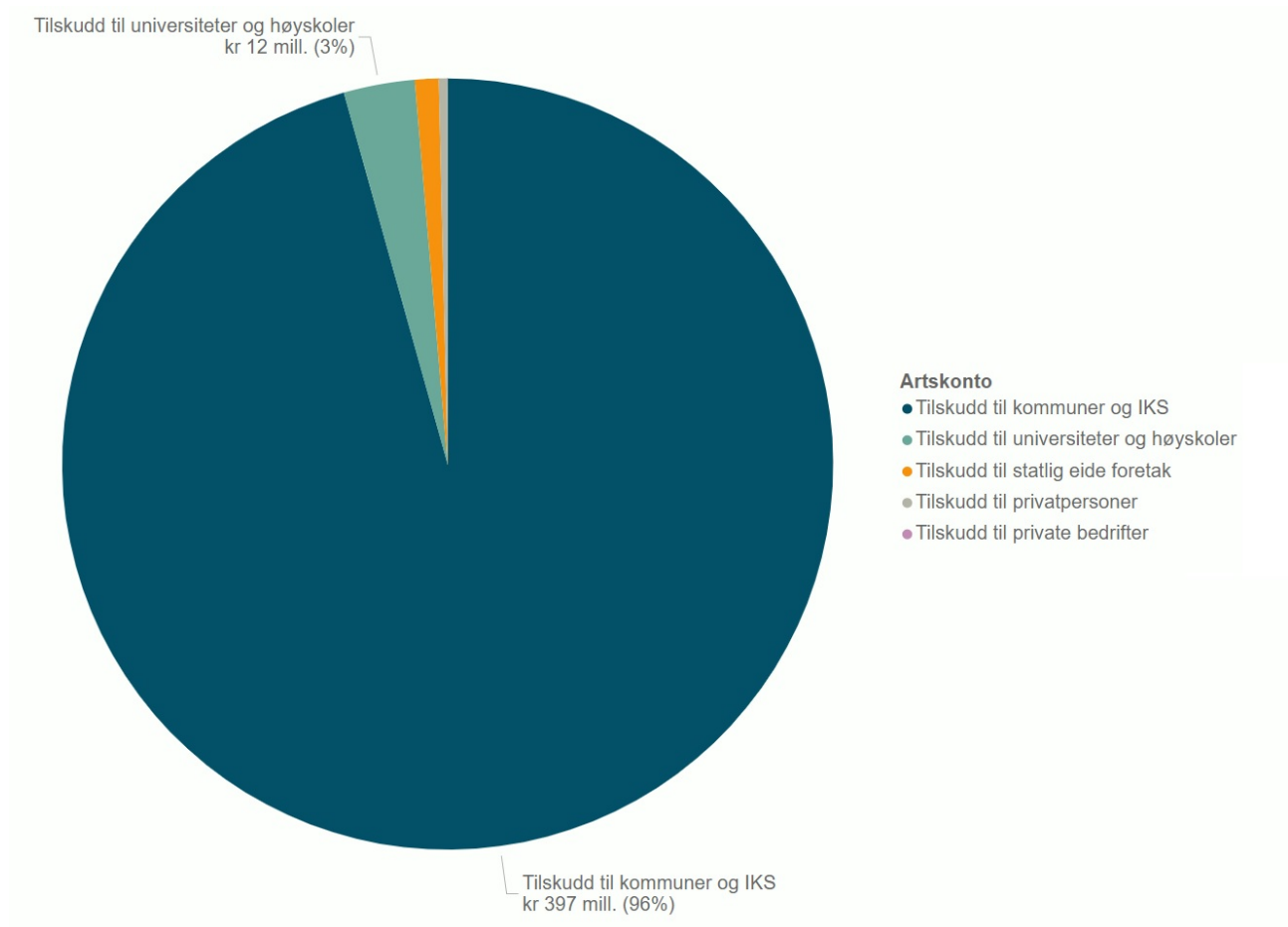
Figuren nedenfor viser at tilskuddene fordeler seg omtrent likt mellom fagområdene personell og primærhelsetjeneste. Midlene på personellområdet går i all hovedsak til kommuner som mottar leger i første del av spesialistutdanningen (LIS1). På området primærhelsetjeneste tildeles midler for avtaleordningen for fastleger (ALIS-avtaler) og veiledning av leger i siste del av spesialistutdanningen (LIS3).

Figur 37 Tilskuddsmidler utbetalt fra tilhørende tilskuddsordninger fordelt på fagområde i 2021

Utdanning av helsepersonell er en lovfestet oppgave for helseforetakene, mens kommunene ikke har en tilsvarende plikt. Kommunene er imidlertid en viktig utdanningsarena, og staten bidrar med tilskuddsmidler for å

kompensere kommunene for merutgifter med tilrettelegging for spesialistutdanning. Figuren nedenfor viser at det er kommunene som i all hovedsak mottar tilskudd over handlingsplanen for allmennlegetjenesten. Noe tilskudd tildeles også til allmennmedisinske forskningsenheter organisert som universiteter og høyskoler eller statlig eide foretak. Mindre beløp går til private bedrifter og privatpersoner^[13].

Figur 38 Utbetalt tilskudd til type mottaker i 2021 i Handlingsplanen for allmennlegetjenesten

Fotnoter

[13] Tilskudd til Reise- og flytteutgifter for leger i del 1 av spesialistutdanningen og fysioterapeuter i turnus.

